

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

“Böyük və qüdrətli Türkiyəni qurana qədər dayanmayacağıq”

5

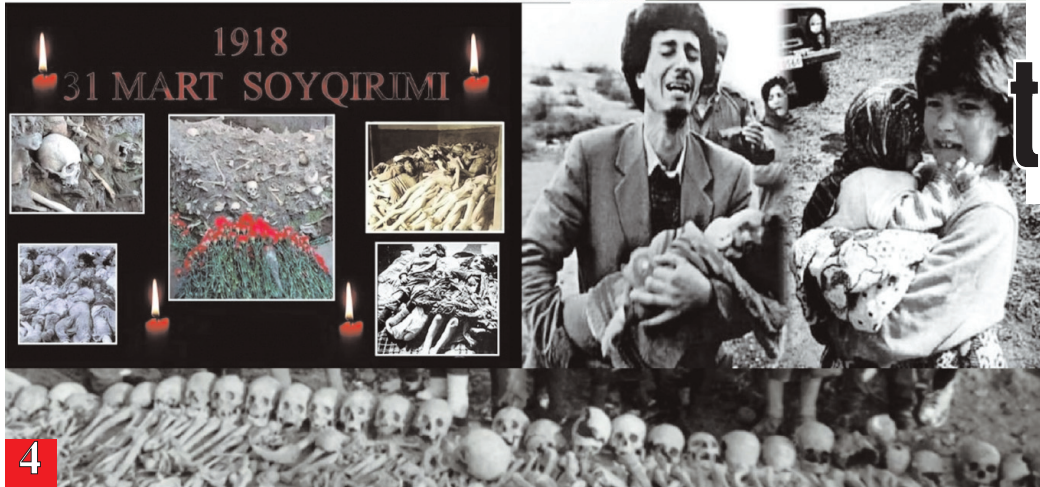
“Ermənistanın bütün tarixi, Ermənistanın bütün tarixi irsi saxtadır!”

2

№ 217 (6658) 26 noyabr
2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

Erməni terroru

4

İrşadçıların varlığına təhlükədir!

“KTMT-nin Yerevan sammiti Paşinyanın yaltaq və riyakar mahiyyətini ortaya qoydu”

10

“Bu ilin sentyabr və oktyabr aylarında KTMT-nin onlayn formatda növbədənənar iclaslarını çağıraraq və bu hərbi ittifaqı Azərbaycana qarşı qoymaq istəyən, heç olmasa onun müəyyən yardımını ”qoparmaq” istəyən N.Paşinyan heç nəyə nail ola bilmədi.

2023-cü ilin dövlət büdcəsi sosialyönümlü olacaq

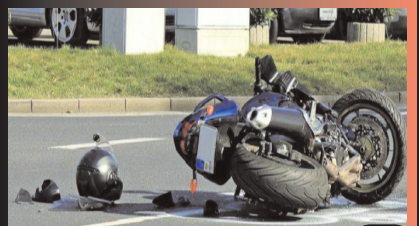
4

Elektron Köşk: məqsədi, mahiyyəti, perspektivləri

15

Moped və motosikletlərin yaratdığı təhlükəni necə aradan qaldırmalı?

16

Statistikaya görə, moped və motosiklet sürücülərin iştirakı ilə baş verən hər yol-nəqliyyat hadisəsində daha çox gənclər xəsarət alır və dünyasını dəyişir.

“Qanun layihəsi xalqın iradəsini ifadə edir”

10

“Qəzetlərin dili monitoring aynasında”

5

“Ermənistanın bütün tarixi, Ermənistanın bütün tarixi irsi saxtadır!”

İLHAM ƏLİYEV: "Ermənilər övladlarını Türkiyəyə və Azərbaycana nifrət ruhunda tərbiyə edirlər"

Azərbaycan yenə də növbəti beynəlxalq tədbirə evsahibliyi etdi - noyabrın 25-də ADA Universitetində "Orta Dəhliz boyunca: geopolitika, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat" mövzusunda beynəlxalq konfrans işə başlayıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev cənabları konfransın açılışında iştirak edib. Bu mühüm tədbirdə ABŞ, Belçika, Bolqarıstan, Böyük Britaniya, Fransa, İsrail, İsveçrə, İtaliya, Gürcüstan, Kanada, Misir, Pakistan, Polşa, Rumıniya, Rusiya və Türkiyənin aparıcı beyin mərkəzlərinin rəhbərləri və nümayəndələri iştirak edib.

Konfransda Orta Dəhlizin təhlükəsizlik aspektləri, regionun iqtisadi imkanları müzakirə olunub. Xüsusilə, bu baxımdan, Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti, Şərqi-Qərbi dəhlizinin yaradacağı yeni nəqliyyat imkanları, beynəlxalq yükdaşımalarnın genişləndirilməsi və şaxələndirilməsi məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət nəticəsində dünyada böyük nüfuz qazanan Azərbaycan artıq ən mühüm mövzuların müzakirə olunduğu mötəbər beynəlxalq tədbirlərin təşəbbüskarı və təşkilatçısı kimi tanınır. Xüsusilə Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə keçirilən beynəlxalq tədbirlərdə işğaldan azad olunan ərazilərimizin dirçəldilməsi və beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin mühüm komponentinə çevrilməsi istiqamətində görülən işlərin təbliğinə geniş yer verilir. Ən diqqətçəkən məqamlardan biri də odur ki, bu konfrans və forumların əhatə dairəsinin genişlənməsi və iştirakçıların sayının artması həmin tədbirlərə beynəlxalq səviyyədə marağın artdığını göstərir. Bu, həm də Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın Vətən müharibəsində qazandığı Qələbədən dərhal sonra dövlətimizin başçısının Cənubi Qafqazın sülh və əməkdaşlıq regionuna çevrilməsi istiqamətində həyata keçirdiyi ardıcıl və müterəqqi siyasətə beynəlxalqictimaiyyətin yüksək diqqətinin və artan marağının əyani ifadəsidir. Bu istiqamətdə görülən işlər dövlətlərlə yanaşı, aparıcı beyin mərkəzləri, tanınmış ekspert və analitiklər tərəfindən də diqqətlə izlənilir. Təkcə cari il ərzində Bakı ilə yanaşı, işğaldan azad olunan ərazilərdə keçirilmiş forum və konfranslarda yüksək iştirak səviyyəsi bunu deməyə əsas verir. Belə ki, aprelin 10-13-də ADA Universitetində "Cənubi Qafqaz yeni baxış: münəqqşədən sonra inkişaf və əməkdaşlıq", 29-da isə "Cənubi Qafqaz: İnkişaf və əməkdaşlıq" mövzusunda beynəlxalq konfranslar, oktyabrın 5-6-da Ağdamda Milli Şəhərsalma Forumu və digər tədbirlər böyük maraqla qarşılanıb.

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV MÖTƏBƏR BEYNƏLXALQ TƏDBİRLƏRİN TƏŞƏBBÜSKARI VƏ TƏŞKİLATÇISI KİMİ TANINIR

Bəli, Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət nəticəsində dünyada böyük nüfuz qazanan Azərbaycan artıq ən mühüm mövzuların müzakirə olunduğu mötəbər beynəlxalq tədbirlərin təşəbbüskarı və təşkilatçısı kimi tanınır. Dövlətimizin başçısı ADA Universitetində keçirilən "Orta Dəhliz boyunca: geosiyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat" mövzusunda beynəlxalq konfransın açılışındakı çıxışında bildirib ki, bugünkü konfransın əsas mövzusu Orta Dəhliz olsa da, iştirakçıları nəzərə alsaq, biz, həmçinin siyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat məsələlərini də müzakirə edəcəyik: "Bu konfrans bizə regionun reallıqlarını, Azərbaycanın planlarını və qonşu dövlətlərlə ünsiyyətimizi daha yaxşı anlamağa imkan verəcək". Dövlət başçısı onu da bildirib ki, güclü iqtisadiyyat, siyasi-iqtisadi sabitlik, hökumətimizin yürütdüyü proqnozlaşdırılan siyasət - bütün bu amillər və çoxsaylı dövlətlərlə sıx münasibətlərin qurulması bugünkü reallığın yaradılmasına kömək edib.

"AZƏRBAYCANIN ƏLVERİŞLİ COĞRAFI MÖVQEDƏ YERLƏŞMƏSİ BİZƏ ƏLAQƏLƏRİN QURULMASI MƏSƏLƏSİNDƏ MÜHÜM ROL OYNAMAQ İMKANI VERİR"

Prezident İlham Əliyev "Orta Dəhliz boyunca: geosiyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat" adlı beynəlxalq konfransında çıxışında deyib ki, Azərbaycanın əlverişli coğrafi mövqedə, iki qitənin - Avropa və Asiyanın qovuşuğunda yerləşməsinin üstünlüyü, əlbəttə ki, bizə əlaqələrin qurulması məsələsində mühüm rol oynamaq imkanı verir: "Beş il əvvəl biz tərəfdaşlarımızla birlikdə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin açılışını etdik. İndi isə ölkəmizdən keçən artan

rikasında dəyişikliklər görürük. İndi onlar deyirlər ki, Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmaq istəyirlər. Biz bunu dəstəkləyirik. Biz istəyirik ki, bu iki proses - Ermənistan-Türkiyə və Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşdırılması paralel aparılsın", - deyərək dövlətimizin başçısı qeyd edib. Prezident İlham Əliyev deyib: "Ermənistan sülh haqqında danışıqların onun nə dərəcədə səmimi olması mənə məlum deyil. Biz sülh istəyirik. Anlaşmaların istəyirik ki, onların Qarabağda yaşayan ermənilərə heç bir aidiyyəti yoxdur. Biz Zəngəzur dəhlizinin reallaşdırılmasını istəyirik. Biz sərhədlərin delimitasiyasının onların təqdim etmək istədikləri kimi deyil, tarixi xəritələr əsasında həyata keçirilməsinə çalışırıq. Biz ərazilər istəmirik və müharibə arzulamırıq. İstəsəydik, bunu edərdik".

"O ki qaldı regionda dinc birgəyaşayışa, erməni cəmiyyəti onilliklər ərzində erməni diasporu və erməni millətçiləri tərəfindən aparılmış təbliğat ilə zəhərlənib. Bu, ermənilərin Qarabağın azərbaycanlı kəndlərində və şəhərlərində, həmçinin azərbaycanlılara qarşı törətdiklərinin səbəblərindən biridir. Ermənilər övladlarını Türkiyəyə və Azərbaycana nifrət ruhunda tərbiyə edirlər", - deyən Prezident İlham Əliyev onu da bildirib ki, türkofobiya və azərbaycanofobiya Ermənistanın ideologiyası olmuşdur: "Onlar özlərinin tarixi və tarixi şəxsləri haqqında o qədər miflər fikirləşiblər ki, artıq özlərinin uydurmalarına inanmağa başlayıblar. Ermənistanın bütün tarixi, Ermənistanın bütün tarixi irsi saxtadır".

"AZƏRBAYCAN XALQI PAKİSTANIN SİYASİ VƏ MƏNƏVİ DƏSTƏYİNİ YÜKSƏK QIYMƏTLƏNDİRİR"

yük həcmələri gördükdə biz Bakı-Tbilisi-Qarsın Gürcüstan hissəsinin genişləndirilməsinə sermayə yatırmağa başladırıq". Azərbaycanın Türkmənistan ilə əməkdaşlığının uzun tarixi olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı qeyd edib: "Bu gün Azərbaycan Türkmənistandan yüklərin tranziti üçün geniş imkanlar təqdim edir. Ələdəki dəniz limanının ərazisində Türkmənistandan göndərilən yüklər üçün xüsusi yer ayrılıb". Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Türkmənistan ilə təbii qazla bağlı svop əməliyyatlarına başladığını söyləyərək bildirib ki, Azərbaycanın qaz sənayesində artan tələbatı və daha böyük həcmdə qaza ehtiyacı nəzərə alaraq bu olduqca vacibdir. Azərbaycanın, həmçinin beynəlxalq neft şirkətləri ilə də işi davam etdirdiyini diqqətə çatdıran dövlətimizin başçısı bildirib: "Biz istismarda olan və növbəti ildən istismara veriləcək yeni yataqlardan, o cümlədən Abşeron qaz-kondensat yatağından qaz hasilatını artırmağı planlaşdırırıq".

"AĞALI KƏNDİ QARABAĞIN YENİDƏN QURULMASININ NÜMUNƏVİ MODELİ OLACAQ"

Dövlət başçısı həmçinin işğaldan azad olunmuş torpaqlarda görülən işlərdən də danışıb və bildirib ki, Ağalı kəndi Qarabağın yenidən qurulmasının nümunəvi modeli olacaq. Ağalı kəndinin sakinlərinin artıq məskunlaşdıqlarını qeyd edən dövlətimizin başçısı bildirib: "Bu, yalnız Qarabağın işğalı dövründə əziyyət çəkmiş keçmiş köçkünlər qarşısında bizim mənəvi borcumuzun təzahürü deyil. Biz Qarabağın və Zəngəzurun bərpasını bütün ölkənin yenidən qurulmasının modeli hesab edirik".

"BİZ ZƏNGƏZUR DƏHLİZİNİN REALLAŞDIRILMASINI İSTƏYİRİK"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bütün çıxışlarında, beynəlxalq görüşlərində, müsahibələrində dənə-dənə vurğulayıb ki, Zəngəzur dəhlizinin reallaşdırılmasını istəyirik və buna da nail olacağıq. Dövlət başçısı noyabrın 25-də ADA Universitetində keçirilən "Orta Dəhliz boyunca: geosiyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda çıxışında da bildirib ki, biz istəyirik ki, Ermənistan-Türkiyə və Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması prosesləri paralel şəkildə getsin. "Hazırda biz Ermənistanın rito-

"Son iki ayda mən Pakistanın Baş naziri Şahbaz Şəriflə iki dəfə görüşmüşəm və biz ikitərəfli münasibətlərimizin gündəliyini, dostluq və qardaşlıq gündəliyini geniş müzakirə etmişik. Biz Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması məsələsində daimi dəstəyə görə Pakistana minnətdarıq. İstər işğal dövründə, istər müharibə zamanı, istərsə də torpaqlarımızın azad edilməsindən sonra Pakistan hər zaman bizim yanımızda olub. Bu siyasi və mənəvi dəstək Azərbaycan xalqı tərəfindən yüksək qiymətləndirilir". Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev noyabrın 25-də ADA Universitetində keçirilən "Orta Dəhliz boyunca: geosiyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat" mövzusunda beynəlxalq konfransın açılışındakı çıxışında deyib. Pakistanın Baş naziri ilə ticari-iqtisadi əlaqələrin canlandırılmasını da müzakirə etdiklərini vurğulayan dövlətimizin başçısı bildirib: "Biz bir-birimizi hansı məhsullarla təmin edə biləcəyimizi müzakirə etdik. Biz qardaş ölkədən keyfiyyətli düyü ala biləcəyimiz təqdirdə nə üçün onu başqalarından almalıyıq?" Asiya regionunun digər liderləri ilə təmaslara da toxunan Prezident İlham Əliyev deyib: "Mən dəfələrlə Mərkəzi Asiya ölkələrinə səfər etmişəm. Cari ilin aprel ayından bu günədək Özbəkistana üç dəfə səfər etmişəm. Bu səfərlər həm rəsmi, həm də beynəlxalq tədbirlərdə iştirakla bağlı olub. Mən Qırğızıstanda dövlət səfərində oldum. Cari ilin avqustunda Qazaxıstan Prezidenti Azərbaycana səfər edib. Bundan öncə mənim Türkmənistana səfərim olub. Gələcək il Tacikistana səfərim olacaq. Tacikistan Prezidenti mənə dəvət edib".

"AZƏRBAYCAN AVROPA İTTİFAQINI VACİB TƏRƏFDAŞ HESAB EDİR"

Prezident İlham Əliyev çıxışı zamanı bildirib ki, Azərbaycan Avropa İttifaqını vacib tərəfdaş hesab edir: "Hazırda biz Avropa İttifaqı ilə yeni saziş üzərində məsləhətləşmələrin yekun mərhələsindəyik. O, 90 faizdən artıq hazırdır. Biz Avropa İttifaqı ilə Assosiasiya Sazişini imzalamadıq. Bunun əvəzində ikitərəfli əməkdaşlıq formatına üstünlük verdik". Dövlətimizin başçısı Şərqi Tərəfdaşlığı haqqında danışıqların qeyd edib ki, Azərbaycan bu tərəfdaşlığı Avropa İttifaqına üzv ölkələrlə əməkdaşlıq platforması deyil, Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığın elementlərindən biri hesab edir.

“Ermənistanın bütün tarixi, Ermənistanın bütün tarixi irsi saxtadır!”

İLHAM ƏLİYEV: "Ermənilər övladlarını Türkiyəyə və Azərbaycana nifrət ruhunda tərbiyə edirlər"

Əvvəli-Səh-2

"BİZ HƏR ZAMAN İSTƏNİLƏN ANTI-AZƏRBAYCAN BƏYANATINA VƏ HƏRƏKƏTİNƏ CAVAB VERMİŞİK VƏ VERƏCƏYİK"

edəcəyik. Onlar xalqımızın bir hissəsidir".

"İRANDA TƏDRİSİN ERMƏNİ DİLİNDƏ APARILDIĞI MƏKTƏBLƏR VAR, LAKİN AZƏRBAYCANDILLI MƏKTƏBLƏR YOXdUR"

"Azərbaycanda tədrisin rus dilində aparıldığı 340 məktəb fəaliyyət göstərir. Bununla yanaşı, respublikada 10 məktəbdə tədris gürcü dilindədir. Gürcüstanda 116 azərbaycandilli məktəb var. İranda tədrisin erməni dilində aparıldığı məktəblər var, ancaq Azərbaycan dilində tədrisin olduğu məktəb yoxdur. Bu necə ola bilər? Əgər kimse deyir ki, bu, daxili işlərə müdaxilədir, biz bunu tamamilə rədd edirik. Azərbaycanın xarici siyasəti gün kimi aydındır - biz heç bir dövlətin daxili işinə qarışmamışıq və qarışmırıq". Bunu Prezident İlham Əliyev noyabrın 25-də ADA Universitetində keçirilən "Orta Dəhliz boyunca: geosiyaset, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat" mövzusunda beynəlxalq konfransda çıxışında deyib.

Milli Assambleyasının daha bir anti-Azərbaycan qətnəməsi qəbul etməsi də gözlənilir. Bunun ardınca Fransanın Frankofoniya Sammiti vasitəsilə bizə qarşı hücum cəhdi oldu. Bu, qəbul edilməzdir, çünki Frankofoniya humanitar təsisatdır". Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, qətnəmənin mətninin Fransanın Ermənistanla birgə hazırladığı, ittiham və uydurma dolu ilkin versiyası Azərbaycan tərəfində var. Lakin bizim təkə Qoşulma Hərəkətində deyil, Avropada da dostlarımız var. Beləliklə, bu anti-Azərbaycan qətnəməsi formallıqdan başqa bir şey deyil."Bütün bunlar nəzərə alınsa, aydındır ki, Fransa sülh danışıqlarında iştirak edə bilməz. Bu bizim deyil, onların gü-

Azərbaycan Cənubi Qafqazda Avropa İttifaqı üçün mühüm tərəfdaşdır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 25-də Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klačarı qəbul edib. Görüşdə Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşdırılması, iki ölkə arasında sülh müqaviləsi ilə bağlı danışıqlar prosesi, sərhədlərin delimitasiyası üzrə Brüsseldə keçirilmiş görüşün nəticələri barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

üçün vəsait ayrılacaq. ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev və İtaliyanın beş universitetinin rektorlarının tikintisi artıq başlanmış İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması ilə bağlı sənədlərin mübadiləsini həyata keçirdiklərini xatırladan dövlətimizin başçısı bildirib: "Növbəti ilin büdcəsində İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yeni binasının maliyyələşdirilməsi üçün müəyyən vəsait ayrılıb. Həmin universitet bizim ikitərəfli əməkdaşlığımızın və təhsilimizin vacib tərkib hissəsi olacaq. Çünki İtaliyanın beş aparıcı universiteti bu ali təhsil müəssisəsinin həmtəşəçisi olur".

"HEÇ BİR XARİCİ AKTORUN ÖZ STANDARTLARINI VƏ İRADƏSİNİ BİZƏ DİKTƏ ETMƏSİNƏ İMKAN VERMƏYƏCƏYİK"

Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, heç bir xarici aktorun öz standartlarını və iradəsini hökumətimizə və xalqımıza diktə etməsinə imkan verməyəcəyik: "Biz hər zaman ləyaqətimizin, müstəqilliyimizin və əməllərimizin müdafiəsində dayanacağıq". Bəli, biz hər zaman ləyaqətimizin, müstəqilliyimizin və əməllərimizin müdafiəsində dayanacağıq. Çünki qalib ölkənin Qalib Lideri Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət nəticəsində dünyada böyük nüfuz qazanan Azərbaycan artıq ən mühüm mövzuların müzakirə olunduğu mötəbər beynəlxalq tədbirlərin təşəbbüskarı və təşkilatçısı kimi tanınır.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev konfrans iştirakçılarının suallarını cavablandıraraq qeyd edək ki, bu mühüm tədbirin iştirakçıları arasında ABŞ, Belçika, Bolqarıstan, Böyük Britaniya, Fransa, İsrail, İsveçrə, İtaliya, Gürcüstan, Kanada, Misir, Pakistan, Polşa, Rumıniya, Rusiya və Türkiyənin aparıcı beyin mərkəzlərinin rəhbərləri və nümayəndələri də yer alırlar.

Konfransda Orta Dəhlizin təhlükəsizlik aspektləri, regionun iqtisadi imkanları müzakirə olunub. Xüsusilə bu baxımdan Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti, Şərqi Qərbi dəhlizinin yaradacağı yeni nəqliyyat imkanları, beynəlxalq yükdaşımalının genişləndirilməsi və şaxələndirilməsi məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

RƏFİQƏ HÜSEYNOVA

Dövlət başçısı son vaxtlar İranda azərbaycanlılara qarşı baş verənlərlə bağlı bildirib ki, heç zaman Azərbaycana qarşı bu qədər nifrət və hədə-qorxu ilə dolu bəyanat verilməmişdi: "Mən İranın üç prezidenti - Hatəmi, Əhmədinejad və Ruhani ilə işləmişəm. Bütün bu illər ərzində bugünkü bənzər vəziyyət yaranmamışdı. Heç vaxt İran bizim sərhədimizdə bir neçə ay müddətində iki hərbi təlim keçirməmişdi. Heç zaman Azərbaycana qarşı bu qədər nifrət və hədə-qorxu ilə dolu bəyanat verilməmişdi". Dövlətimizin başçısı bildirib: "Biz hər zaman istənilən anti-Azərbaycan bəyanatına və hərəkətinə cavab vermişik və verəcəyik. Bu səbəbdən biz İran ilə sərhəddə hərbi təlimlər keçirməli olduq ki, onlardan qorxmadığımızı nümayiş etdirək. Biz həyat tərzimizin, Azərbaycanın dünyəvi inkişaf vektorunun və azərbaycanlıların, o cümlədən İranda yaşayan azərbaycanlıların müdafiəsi üçün əlimizdən gələni

Dövlətimizin başçısı bildirib: "Biz İran məktəblərində Azərbaycan dilində tədris məsələsini ona görə qaldırıraq ki, əks təqdirdə, ana dilində danışan İran azərbaycanlıları dilin ədəbi komponentini itirirlər və Azərbaycan dili sadəcə məişət səviyyəsində qalır".

"FRANSA SÜLH DANİŞIQLARINDA İŞTİRAK EDƏ BİLMƏZ VƏ BU, ONUN GÜNAHIDIR"

Dövlət başçısı erməni müdafiəçisi Fransanın prezidenti Makronu Azərbaycana qarşı əsasız fikirləri ilə bağlı bildirib ki, Praqa görüşündən bir həftədən də az sonra Fransanın prezidenti Makron müsahibəsində Azərbaycanı tənqid etdi və bizi törətmədiyimiz işlərdə ittiham etdi. Daha sonra Fransa Senatının tamamilə qəbul edilməz və təhqirədicə məlum qətnəməsi qəbul olundu: "Fran-

nahıdır. Çünki heç vaxt nə ABŞ, nə də Rusiya rəsmi səviyyədə tərəfkeşlik etməyib. Bu, o deməkdir ki, 7 dekabr görüşü baş tutmayacaq və biz digər alternativləri nəzərdən keçirəcəyik. Görək, vasitəçi rolunu kim həyata keçirəcək və bu hansı platformada baş tutacaq?", - deyərək Prezident İlham Əliyev qeyd edib. Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, o, Paşinyanın Brüssel görüşündə Makronun iştirak etməsi tələbini irəli sürməsinə sülh danışıqlarının pozmaq cəhdi kimi qiymətləndirir.

"GƏLƏN İL İTALIYA-AZƏRBAYCAN UNIVERSİTETİNİN TİKİNTİSİNİN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ ÜÇÜN VƏSAİT AYRILACAQ"

Prezident İlham Əliyev həmçinin onu da bildirib ki, gələn il İtaliya-Azərbaycan Universitetinin tikintisinin maliyyələşdirilməsi

2023-cü ilin dövlət büdcəsi sosialyönümlü olacaq

Milli Məclisin payız sessiyasında növbəti plenar iclası keçirilib

Dünən Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə Milli Məclisin payız sessiyasında növbəti plenar iclası keçirilib. İclasda Baş nazir Əli Əsədov və hökumət üzvləri iştirak ediblər. Gündəliyə keçməzdən əvvəl, Sahibə Qafarova Milli Məclisin nümayəndə heyətinin noyabrın 20-dən 24-dək Kambocaya rəsmi və işgüzar səfərləri barədə qısa məlumat verib. Milli Məclisin sədri bildirib ki, işgüzar səfərdə məqsəd Cənub-Şərqi Asiya Ölkələri Parlamentlərarası Assosiasiyası Baş Assambleyasının 43-cü iclasında xüsusi qonaq qismində iştirak etmək idi.

Sonra Milli Məclisin sədri diqqətə çatdırıb ki, iclasın gündəliyinə 19 məsələ daxil edilib. Bunlar ikinci oxunuşda olan 2023-cü ilin dövlət büdcəsi və büdcə zərfinə daxil edilən sənədlər, habelə digər 3 qanun layihəsidir. İclasda iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili "Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsini (ikinci oxunuş) təqdim edib.

O bildirib ki, 2023-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsi Milli Məclisin plenar iclasında birinci oxunuşda müzakirə olunub. Müzakirə zamanı deputatlar çıxış edərək, təqdim olunan layihənin dövlət qarşısında duran çağırışlara cavab vermək üçün lazımı maliyyə imkanını yaradacağını söyləyiblər.

Komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, 2023-cü il üçün dövlət büdcəsi layihəsində büdcə gəlirləri 2022-ci ilin dövlət büdcəsi gəlirlərindən 1 milyard 522,9 milyon manat çox olmaqla, 30 milyard 720,7 milyon manat, xərcləri isə 2022-ci ilə nisbətən 996,2 milyon manat artırılaraq 33 milyard 300 milyon manat nəzərdə tutulub. Dövlət büdcəsinin kəsiri 2 milyard 579,9 milyon manat, neftin bir barelinin orta illik qiyməti isə 50 dollar müəyyən edilib. Növbəti ildə inflyasiyanın orta illik göstəricisinin 6,9 faiz, Ümumi Daxili Məhsulun real artım tempinin 2,7 faiz, orta aylıq əmək haqqının isə 898 manat olacağı proqnozlaşdırılır.

Qeyd edilib ki, dövlət büdcəsinin vergi və gömrük rüsumlarından formalaşan gəlirlərinin proqnozu 1 milyard 807 milyon manat artırılıb. Gəlirlərdə səhmlərdə dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlərdən gələn gəlirlərin cari ilə nisbətən 3 dəfə çox, yəni 321,2 milyon manat olacağı planlaşdırılır.

Tahir Mirkişili bildirib ki, büdcə layihəsində sosialyönümlü xərclər ümumilikdə 1 milyard 289,2 milyon manat artırılaraq 15 milyard 218,9 milyon manata çatdırılıb. Bu, dövlət büdcəsi xərclərinin 45,7 faizini təşkil edir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və bu ərazilərdə

əhalinin məskunlaşması üçün şəraitin yaradılmasına ayrılan xərclər 330 milyon manat artırılaraq 3 milyard manata, ölkənin müdafiə potensialının gücləndirilməsi və silahlı qüvvələrin maddi-texniki təminatının daha da yaxşılaşdırılması, habelə hüquq-mühafizə orqanları üçün ayrılan xərclər 495,9 milyon manat artırılaraq 8 milyard 062,9 milyon manata çatdırılıb. Bununla yanaşı, təhsil xərclərinin 4 milyard 423 milyon manat, səhiyyə xərclərinin 1 milyard 906 milyon manat olacağı proqnozlaşdırılır. Əməyin ödənişi xərclərinin 420 milyon manat, məqsədli kənd təsərrüfatı tədbirləri, ərzaq təhlükəsizliyi üçün ayrılan xərclərin isə 350 milyon manat artırılması planlaşdırılır. Həmçinin 2023-cü ildə dövlət büdcəsindən dotasiya almayacaq rayonların sayı 6 rayon artaraq 57-yə çatacaq.

Komitə sədri təqdim edilmiş layihənin büdcə qaydasına uyğun hazırlandığını deyib. O, proqnoza əsasən, 2023-cü il üzrə icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft Ümumi Daxili Məhsula nisbətinin 24,9 faiz, dövlət borcunun ÜDM-ə nisbətinin isə 16,6 faiz olacağını qeyd edib.

Bildirilib ki, komitələrdə 2023-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsinin və büdcə zərfinə daxil olan digər layihələrin ikinci oxunuşda geniş müzakirəsi keçirilib. Müzakirələrdə deputatları maraqlandıran suallar ətrafında cavablandırılıb. Komitələr tərəfindən 2023-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsinə müsbət rəy verilib. Qeyd edilib ki, sənədin növbəti ildə ölkəmiz qarşısında duran hədəflərə çatmaq və yaranacaq çağırışlara cavab vermək üçün lazımı maliyyə imkanını yaradacaq.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova komitə sədrinin çıxışına münasibət bildirərək qeyd edib ki, 2023-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsinin birinci oxunuşda müzakirəsi zamanı 54 deputat çıxış edərək, fikirlərini səsləndirib.

Sənəd ətrafında aparılan müzakirələr zamanı çıxış edən komitə

sədrləri Qənirə Paşayeva, Zahid Oruc, deputatlardan Qüdrət Həsənzadə, Vüqar Bayramov, Elşad Mirbəşir oğlu, Fazil Mustafa, Aydın Hüseynov, Tahir Kərimli, Müşfiq Məmmədli, Musa Qasımlı, Tamam Cəfərova, Mələhət İbrahimqızı, Etibar Əliyev, Jalə Əhmədova, Rauf Əliyev, Jalə Əliyeva, Sabir Rüstəmzadə sənədlə bağlı fikirlərini bildiriblər, bəzi qeyd və təkliflərini səsləndiriblər.

Sonra iclasda maliyyə naziri Samir Şərifov çıxış edib. O, növbəti ilin dövlət büdcəsinin Milli Məclisin komitələrində və plenar iclasda birinci oxunuşda müzakirələri zamanı deputatlar tərəfindən verilən təklif və tövsiyələrin təhlil edildiyini, büdcə xərclərinin artırılması ilə bağlı təkliflər üçün əlavə maliyyə təminatının yaradılmasına 2023-cü il və sonrakı 3 ildə makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanması, makrofiskal uyğunluğun təmin edilməsi baxımından yanaşıldığını bildirib.

O qeyd edib ki, 2023-cü il dövlət büdcəsinin layihəsi Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyasının və Böyük Qayıdış Proqramının reallaşdırılması, dövlət sərhədlərinin bərpası və etibarlı mühafizəsinin daha da möhkəmləndirilməsi, ordunun müdafiə qabiliyyətinin və milli təhlükəsizliyin daim gücləndirilməsi, müasir hərbi infrastrukturunun təchizatının yaradılmasının təmin edilməsi kimi strateji çağırışların mərhələli həlli vəzifəsini təmin edir. Eyni zamanda, növbəti ilin dövlət büdcəsinin layihəsində dövlətin digər funksiyalarını, o cümlədən beynəlxalq fəaliyyət, məhkəmə-hüquq, mərkəzi və yerli idarəetmə sistemlərinin fəaliyyətini təmin etməklə yanaşı, dövlət borcuna xidmət göstərilməsini, iqtisadi artımı, sahibkarlığın inkişafını dəstəkləyən, həssas və aztəminatlı əhalinin sosial müdafiəsi, elm, təhsil, səhiyyə, sosial təminat sahələrində islahatların davam etdirilməsini təmin edən proqram və

tədbirlər üçün maliyyə təminatı yaradılıb. Sonra "Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsi səsə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2023-cü il büdcəsi haqqında" (ikinci oxunuş) və "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2023-cü il büdcəsi haqqında" (ikinci oxunuş) qanun layihələrini təqdim edib. Qeyd olunub ki, birinci oxunuşdan sonra qanun layihələrinə dair heç bir əlavə və dəyişikliklər olmayıb.

Komitə sədri bildirib ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2023-cü il üçün gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 6 milyard 264 milyon manat proqnozlaşdırılır ki, bu da cari ilin büdcəsinə nisbətən 657,7 milyon manat və ya 11,7 faiz çoxdur. Fondun büdcəsi 2018-2023-cü illər ərzində 2,5 milyard manat, yaxud 67 faiz artıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmaların 62,7 faizi qeyri-büdcə sektorunun, 37,3 faizi isə büdcədən maliyyələşən təşkilatların hesabına təmin ediləcək. Orta aylıq əmək haqqının cari ilin sonuna 838 manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır ki, bu da gələn ildə pensiyaların orta hesabla 14,5 faiz artırılmasını təmin etməyə imkan yaradacaq.

Musa Quliyev diqqətə çatdırıb ki, İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcəsi cari illə müqayisədə 2023-cü ildə 31,3 milyon manat, yaxud 17,3 faiz çox olmaqla 212,7 milyon manat məbləğində proqnozlaşdırılır. Fondun xərcləri 13 istiqaməti əhatə edəcək. Bunların böyük bir hissəsi aktiv sosial müdafiə tədbirlərinin genişləndirilməsinə, o cümlədən 41 faizi özünəməşğulluq proqramlarının təmin olunmasına yönələcək.

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili təqdim olunan qanun layi-

hələri barədə təmsil etdiyi komitənin rəyini səsləndirərək bildirib ki, hər iki Fondun iqtisadi cəhətdən maliyyə dayanıqlığı yüksək hesab olunur. Müzakirələrdə komitə sədri Qənirə Paşayeva, deputatlardan Sahib Əliyev, Vüqar Bayramov, Fazil Mustafa, Etibar Əliyev çıxış edərək fikirlərini açıqlayıblar.

Sonra Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev çıxış edərək, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun və İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2023-cü il üçün büdcə layihələri ilə bağlı həm birinci oxunuşda, həm də ikinci oxunuşda səslənən fikirlərə münasibət bildirib.

Nazir əsas məqsədin məhz aktiv məşğulluq, peşə hazırlığı, orta qüvvəli maliyyələşdirmə proqramlarının genişləndirilməsindən ibarət olduğunu deyərək, bu istiqamətdə mərhələli şəkildə görülən işlər barədə ətraflı məlumat verib. Qeyd edib ki, bu istiqamətdə şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə, müharibə veteranlarına xüsusi dəstəyin göstərilməsi diqqətdə saxlanılır. Postmünaqişə dövründə bu kateqoriyadan olan 9 min nəfərə özünəməşğulluq aktivləri təqdim olunub. Bununla yanaşı, 16 mindən çox şəhid ailələrinin üzvləri, müharibə əlilləri və veteranları işlə təmin edilib. Bu istiqamətdə iş növbəti illərdə də davam etdiriləcək. Nazir Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsi ilə bağlı bildirib ki, dövlət büdcəsindən asılılığın azaldılması və Fondun maliyyə dayanıqlığının artırılması istiqamətində lazımı addımlar atılır.

Müavinət və təqaüdlərin artırılması ilə bağlı diqqətə çatdırılıb ki, bu istiqamətdə 2019-cu ildən bu günədək 3 böyük sosial islahat paketi həyata keçirilib və 4 milyon insan əhatə edən 6 milyard manat vəsait illik olaraq bu sahəyə yönəldilib. Ölkə vətəndaşlarının rifahının təmin olunması üçün bu istiqamətdə işlər gələcəkdə də ardıcıl olaraq həyata keçiriləcək. Sonra "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2023-cü il büdcəsi haqqında" və "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2023-cü il büdcəsi haqqında" qanun layihələri ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edilib.

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili "Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında" qanun layihəsi (ikinci oxunuş) barədə məlumat verib. Bildirilib ki, növbəti ildə yaşayış minimumunun artırılması nəzərdə tutulub. Layihəyə əsasən, 2023-cü il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 246 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 261 manat, pensiyacılar üçün 199 manat, uşaqlar üçün 220 manat məbləğində müəyyən edilib.

Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev layihəyə dair rəhbərlik etdiyi komitənin müsbət rəy verdiyini söyləyib. Qanun layihəsi səsə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi, "Sosial müavinətlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə (ikinci oxunuş) qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Qanun layihəsi, "Tibbi sığorta haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş), "Büdcə sistemi haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) ikinci oxunuşda qəbul edilib.

“Qəzetlərin dili monitoring aynasında”

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dil Komissiyası yanında Monitoring Mərkəzində “Qəzetlərin dili monitoring aynasında” adlı tədbir keçirilib. SİA xəbər verir ki, 7 qəzetdə aparılmış monitoringin nəticələrinin ictimaiyyətə açıqlanması məqsədilə keçirilən tədbirdə Monitoring Mərkəzinin Müşahidə Şurasının sədri akademik Möhsün Nağısoylu, AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun baş direktoru professor Nadir Məmmədli, İnstitutun şöbə müdiri dosent Kifayət İmanquliyeva, aparıcı elmi işçisi Sevinc Məmmədova, həmçinin dilçi alimlər, qəzet redaktorları və media nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Monitoring Mərkəzinin direktoru, professor Sevinc Əliyeva azad söz və mətbuatı demokratik cəmiyyətin və dövlətin göstəricisi kimi səciyələndirərək təqribən 150 il əvvəl əsası qoyulmuş milli mətbuatımızı özünüdərk və milli oyanışın ifadəsi adlandırıb. Professor S.Əliyeva bildirib ki, bu gün Azərbaycanda yüzlərlə mətbu orqan qəzet və jur-

nal fəaliyyət göstərir, klassik mətbuat nümunəsi olan qəzetlər funksionallığını dəyişərək xəbər çatdırmaqla yanaşı, təhlil, araşdırma, əyləncə xarakterli yeni məzmun və formaya sahib yazılar da təqdim edir. Cəmiyyətdə baş verənləri gecikdirmədən, operativ şəkildə ictimaiyyətə çatdıran qəzetlər əksər halda yeni yaranan anlayışlarla bağlı söz və ifadələrin də mənbəyi kimi çıxış edir. Məhz bu baxımdan müxtəlif insanların tribunasi olaraq fərqli mövqe və maraqları əks etdirmək missiyasını üzərinə götürən qəzetlər dilin daşıyıcısı kimi ədəbi dil normalalarının qorunmasına mütləq riayət etməlidir. Nətiq qeyd edib ki, gündəlik çap mediası olan qəzetlərdə doğma dilimizin tətbiq səviyyəsinin müəyyən edilməsi məqsədilə aparılmış monitoringin nəticələri “Qəzetlərin dili monitoring aynasında” adlı hesabatda öz əksini tapmışdır. Fikrini hesabatda əks olunan nümunələrə istinadən ümumiləşdirən nətiq bildirmişdir ki, Azərbaycan dilinin tətbiqi ilə bağlı real vəziyyəti əks etdirən dil faktları və statistik göstəricilər çap mediasında ciddi nöqsanların olduğunu deməyə imkan verir.

“Qəzetlərin dili monitoring aynasında” adlı məruzə ilə çıxış edən Mərkəzin baş mütəxəssisi Mətanət Xudiyeva monitoring nəticəsində qeydə alınmış 2500 dil faktından 1769-nun hesabatda daxil edildiyini, 744 orfoqrafik, 170 leksik, 334 qrammatik, 521 üslub və ifadə səhvinin müəyyənləşdirildiyini nəzərə çatdırmışdır. Aşkar edilmiş nöqsanları təhlil edən M.Xudiyeva səhvlərin daha çox

müsahiblərin nitqlərinin redaktə olunmadan verilməsi, qeyri-müəyyən başlıqlar, abreviaturların, vəzifə və rütbə adlarının yazılışında orfoqrafik normanın pozulması, mürəkkəb adların yazılışında çoxvariantlıq, durğu işarələrinin düzgün tətbiq edilməməsi və s. şəkildə müşahidə olunduğunu vurğulamışdır.

Aşkar edilən faktların əyani şəkildə təqdimatı ilə davam edən müzakirədə fəal iştirak edən qonaqlar mətbuatda gedən proseslərlə bağlı fikir və qənaətlərini bölüşmüşlər. Müzakirədə bildirilmişdir ki, kütləvi informasiya vasitələrinin dili Azərbaycan dilinin mövcud praktik vəziyyətini və inkişaf sürətini müəyyənləşdirir.

Banuççək Hüseynli

“Böyük və qüdrətli Türkiyəni qurana qədər dayanmayacağıq”

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, böyük və qüdrətli Türkiyəni qurana qədər mübarizəni qətiyyətlə davam etdirəcəklərini bildirib. Prezident Ərdoğan, Sahibkar İş Adamları Vəqfi və Türkiyə Gənclik Fondunun təşkil etdiyi “Türkiyə Sahibkarlar Yığıncağı və 9-cu Sahibkarlıq Mükafatları Mərasimi”nə video müraciət ünvanlayıb. SİA bu barədə Türkiyə saytlarına istinad edir. Türkiyə üçün istehsal edən, investisiya qoyan, yeni iş yerləri quran, biznesini inkişaf etdirən, daxildə və xaricdə əldə etdiyi nailiyyətlərlə millətin qürur mənbəyinə çevrilən bütün sahibkarlara təşəkkür edən prezident Ərdoğan, İctimaiyyətlərin “Covid-19” pandemiyası ilə başlayan, daha sonra Rusiya-Ukrayna gərginliyi ilə dərinləşən gərgin bir dövr yaşadıklarını diqqət çəkib.

Prezident sözlərinə belə davam edib: “Türkiyə Əsri vizyonumuzun konkret layihələrini bir-bir reallaşdıraraq yolumuza davam edirik. İnşallah, böyük və qüdrətli Türkiyəni bərpa edənə qədər dayanmayacağıq və mübarizəmizi əzmlə davam etdirəcəyik. Terrorun və ya terror təşkilatının cüvunu əlində saxlayan imperialist dəstələrin bizi yolumuzdan döndərməsinə imkan verməyəcəyik. Sizlərin, gənc sahibkarlarımızın dəstəyi və töhfələri ilə 21-ci əsri “Türkiyənin Əsri”nə çevirəcəyimizə inamım tamdır”.

“Fransa bölgə üzrə nüfuzunu itirdi”

Politoloq münasibət bildirdi

“Fransa tərəfindən Azərbaycana qarşı sərgilənən ədalətsiz və riyakar siyasətin kökündə bir neçə məsələ dayanır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Amid Əliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, birincisi, Fransa bu günə qədər həzm edə bilmir ki, Rusiya keçmişdə qalmış Qarabağ münaqişəsinin həll olunmasında təkbaşına liderliyini saxlaya bilsin: “Bu, Rusiya tərəfindən keçmiş Minsk qrupunun həmsədri kimi Fransaya qarşı ağır zərbə oldu. Rusiya tərəfindən Fransaya növbəti zərbə, eyni zamanda, Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda da dəymişdi. Belə ki, rəsmi Moskva Parisi vasitəçi olmaq missiyasından uzaqlaşdırdı. İkincisi, fransa Avropada Avrosentrik siyasətini iflasa uğratdıqdan sonra və Sakit Okeanda ABŞ və Birləşmiş Krallıq tandemi ilə üz-üzə qaldıqdan sonra da bu istiqamətdə də uğur qazana bilmədi. İndi isə Qafqazda siyasi ambisiyalarını reallaşdırmaq istəyən Fransa Azərbaycan və Türkiyə tandemi qarşısında acizdir. Fransanın Türkiyəyə qarşı nifrəti həm də yazın və orta Şərqdə aparılan hərbi kompaniyalardan kənarda qaldığı vaxtdan formalaşmışdır. Üçüncüsü isə Fransanın birbaşa apardığı ikiüzlü, qeyri-demokratik və ədalətsiz mövqeyi ilə birbaşa bağlıdır. Fransa Avropada və dünyada demokratik prinsiplərin qarşısı, insan hüquqlarının qoruyucusu və mədəni müxtəlifliyin qorunması kimi ümumbəşəri ideyaların təşəbbüskarı olduğu halda Ermənistan kimi işğalçı dövləti tərəfini saxladı. Bununla da öz bitərəfliyin ABŞ və Rusiya kimi qoruyub saxlaya bilməyən Fransa nəticədə bölgə üzrə nüfuzunu itirdi”.

Politoloq Amid Əliyev deyib ki, II Qarabağ müharibəsi zamanı Fransanın münasibətləri daha açıq və çılpaq şəkildə özünü büruzə verdi: “Bir sıra Fransa şəhərlərində Azərbaycana qarşı siyasi kompaniyalar başlandı, Azərbaycanın haqq işinə kölgə salınmasına cəhdlər edildi. Lakin bu işdə Fransanı Ermənistandan başqa dəstəkləyən tapılmadı. Bu ilin oktyabr ayında Praqada keçirilən görüşdən bir neçə gün sonra Fransa dövlət başçısı Azərbaycanın ünvanına ağır ittihamlar səsləndirdi ki, bununla da Azərbaycan və Fransa arasında olan diplomatik münasibətlərə ağır zərbə vurdu. Ardınca Fransa senatında Azərbaycana qarşı ədalətsiz Qətnamənin səsə qoyulması, Tunisdə Frankofoniyanın zirvə görüşündə Ermənistan kimi işğalçı dövlətə çıxış etmə imkanı verməklə bir daha Ermənistanı dəstəklədiyini etiraf etdi. Bu şərtlər daxilində təbii ki, Fransanın bundan sonrakı mərhələdə hansısa bir qisimdə proseslərdə iştirakı arzuolunandır deyil. Bu barədə Azərbaycan öz rəsmi mövqeyini bildirib. Fransanın bölgədə mövqeyini qoruyub saxlamaq, Rusiyadan sıxışdırmaq və erməni lobbisinin dəstəyini qazanmaq kimi siyasəti günbəgün iflasa uğrayır. Ölkə başçısı bu gün “Orta Dəhliz boyunca: geosiyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat” mövzusunda beynəlxalq konfransın açılışındakı çıxışı zamanı bunu bir daha təsdiq edib. Fransa nə vasitəçi, nə tərəf, nə də beynəlxalq aktor kimi bölgədə iştirak edə bilməz”.

Qönçə Quliyeva

Məlum olduğu kimi, Rusiya TV-lərinin danışan tutuqşuları rolunda çıxış edən kifayət qədər ermənilər mövcuddur. İstər 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl, istərsə də sonrakı müddətlərdə, eləcə də hazırda "politoloq", "ekspert", "siyasi şərhçi" və daxil olduqları sair cildlər müqabilində sağa-sola zəhər püskürən həmin ermənilər bilavasitə Kremlin divarları arasından verilən əmr və tapşırıqlara canla-başla xidmət etməkdədirlər. Bütövlükdə regiona, eləcə də dünyada gedən proseslərin hər birinə sözün əsl mənasında burun dürtən Rusiya TV-lərinin erməni "başbələnəri" əllərinə düşən hər fürsətdə xüsusilə türk dünyasına aid olan ölkələri hədəfə alırlar.

Eləcə də Türkiyənin siyasi-diplomatik uğurlarından tutmuş Azərbaycanın qətiyyətli addımları da daxil olmaqla reallıqda gerçək Rusiya şovinizminin üzünü ruslardan da artıq qabardan Marqarita Simonyan, Roman Babayan,

qədərki dövrdə Ukrayna ilə müharibəyə hazırq prosesini də məhz həmin planlar əsasında davam etdirilirdi. Məhz bu kontekstdə aqressiv çıxışlar bu dəfə Qazaxıstana tərəf yönəlib. Buna isə kifayət qədər misal göstərmək

seçiməndən birini etməliydilər - ya Qazaxıstanın tərkibində qalmaq, ya da Rusiyaya birləşmək.

*2021-ci ilin 17 avqustunda yenə də Gevoroq Mirzayan Mərkəzi Asiya ölkələrini hədələyərək bildirdi ki, oradakı rusların "Rusiyanın simasında mühafizəkarı" var.

*6 yanvar 2022-ci ildə (vəzifəyə diqqət!) "Rusiya Today" (RT) media-holdinqinin rəhbəri Marqarita Simonyan özünün "Twitter" səhifəsində yazmışdı ki, Qazaxıstanın müstəqilliyi "çox gülməli və istehzadəgürücüdü"...

*10 yanvar 2022-ci ildə "Sarqrad" təbliğat kanalının efirində yenidən Mirzayan Qazaxıstan prezidentinin administrasiyasını hədəfə alaraq ona qarşı ittiham yağdırıb. "Qzaxıstan rəhbərliyi aqressiv qzax millətçiliyi yaradır", deyərək Rusiyanın təbliğat maşınının erməni "ruporu" bildirdi.

*22 fevral 2022-ci ildə Marqarita Simonyan Qazaxıstanın Donbasda yaradılmış separatçı quruluşu tanımaqdan

Media İnkişaf Agentliyinin təşkilatçılığı ilə təlim keçirilib

Medianın inkişafı Agentliyi tərəfindən təşkil edilən peşəkar inkişaf layihələrinin davamı olaraq çap mediası subyektlərinin nümayəndələri üçün DHA, "Hürriyyət" qəzetinin xəbər koordinatoru Fırat Karadenizin iştirakı ilə təlim keçirilib. Media İnkişaf Agentliyinin mətbuat xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, təlimdə Fırat Karadeniz "Çap mediasında yeni texnologiyaların tətbiqi: innovativ biznes modelləri, müasir inkişaf tendensiyaları", "Çap mediasında yayımlanan məzmunun yeni formatlara uyğunlaşdırılması", "Müasir oxucunun tələblərinə uyğun məzmunun təqdimatı" mövzularında təcrübəsini bölüşüb, təlim iştirakçılarının suallarını cavablandırıb.

Qarşılıqlı fikir mübadiləsi ilə zəngin olan təlimdə yeni media mühitində çap mediası subyektlərinin konvergensiya prosesinin aktiv iştirakçısına çevrilməsinin və çap mediasının müasir standartlara uyğunlaşdırılmasının əhəmiyyəti xüsusilə vurğulanıb.

Banuçiçək Hüseyinli

"Hər bir mətbu orqanı Azərbaycan dilinin qaydalarına əməl etməlidir"

"7 qəzətdə aparılan monitorinqlərin nəticələri açıqlanıb". SİA xəbər verir ki, bu sözləri Monitorinq Mərkəzinin direktoru professor Sevinc Əliyeva bildirib.

Qurum rəsmisi qeyd edib ki, digər sahələrdə olduğu kimi qəzətlərdə də, ənənəvi olaraq orfoqrafik məsələlərə riayət olunması prioritet məsələlərdən biridir: "Hər birimizin borcudur ki, yazı qaydalarına əməl edərək öz işimizi görməkdir. Hər bir kəs düzgün yazmaq bacarmalıdır ki, düzgün danışa bilsin. Bizi ən çox narahat edən problem üslub qaydalarına əməl olunmamasıdır. Təbii ki, bu baş verən pozuntular yolverilməz bir haldır. Hər bir mətbu orqanı dilin orfoqrafik, orfoepik və s. bütünlükdə əməl etməlidir".

Banuçiçək Hüseyinli

Kremlin erməni təbliğatçıları postsovet ölkələrinə zəhər püskürürlər?

imtina etməsi ilə bağlı özünün teleqram kanalında bu ifadələri yazmışdı. SİAT: "Naşükürlük xəyanətin doğuşudur. Belələri ən alçaq, ən cılız, kinli və təhlükəli insanlardır. Onlardan qurtulmaq lazımdır".

*2022-ci ilin fevralında isə Marqarita Simonyanın əri (vəzifəyə diqqət!) Rusiya teleradio şirkətinin rəsmisi, televiziya və radio aparıcısı Tiqran Keosoyan Rusiyanın Ukraynada başladığı müharibəsinə dəstək göstərməkdən imtina etmiş Qazaxıstanın ünvanına təhdidlər yağdırıb. SİAT: "Qazaxlar, qardaşlar, bu nə naşükürlükdür? Ukraynaya diqqətlə baxın və ciddi şəkildə düşünün... Əgər hesab edirsinizsə bundan sonra da biciklə sakitcə dayanmaqla işinizi görmüş olacaqsınız və sizə heç nə olmayacaq, yanılırsınız!"

*17 may 2022-ci ildə Mirzayan NTV telekanalında bəyan edib. SİAT: "Qazaxıstan hakimiyyəti xəyanətə əsaslanan çoxvektorlu oyun oynamağa davam edir və bu oyunun qarşısını almaq zamanı yetişib".

*2022-ci ilin 24 may tarixində "Vzqlyad.ru" (vz.ru) saytında çıxış edən Mirzayan Qazaxıstan da daxil olmaqla digər postsovet respublikalarını da daxil edərək deyib. SİAT: "Bütün bu ölkələr Rusiyadan asılıdırlar və bununla yanaşı qanunsuz Vaşinqton əmrələrini yerinə yetirməyə cürət edirlər. Bütün bu ölkələr Rusiyanın hesabına yaşayırlar, amma buna baxmayaraq ona qarşı sürülmüş sanksiyalara qoşulurlar... Rusiya onların əl-qol açmalarına imkan verir".

Beləliklə, postsovet ölkələrinə qarşı düşmənçilik toxumları səpən Simonyan, Keosoyan, Babayan, Baqdasaryan, Mirzayan kimiləri ortaya "ideyalar" atır, sonradan isə Kremlin belli dairələri bu "ideyalar" çərçivəsində fəaliyyətə başlayırlar. Məsələn, hələ 2015-ci ilin iyununda Baqdasaryan deyirdi ki, Donbasdakı müharibə daha irimiqyaslı hərbi əməliyyatların başlamasına səbəb olacaq. 2021-ci ilin yanvarında isə işğal altındakı Donetskədə olan Simonyan elan etmişdi ki, Rusiya Donbası "evinə geri qaytarmalıdır". Həmin ifadə Rusiyanın Ukraynaya hərbi müdaxiləsindən 13 ay əvvəl səslənmişdi. Və məhz həmin vaxt Rusiya prezidentinin mətbuat katibi, eləcə də XİN sözcüsü bildirmişdi ki, həmin ifadələr Simonyanın şəxsi fikirləridir və Donbasın ilhaqı RF-nin gündəmində deyil.

Rövşən RƏSULOĞ

Bu günlərdə Solovyovun verlişində açıq-aydın bildirildi ki, Ukraynadan sonra Qazaxıstanda "baş qaldıran nasizm" qarşı tədbirlər görmək lazımdır

Gevoroq Mirzayan, Tiqran Keosoyan, Vardan Baqdasaryan kimiləri artıq onları tanıyan insanlarda ikrah, nifrət və idbarlıq assosiasiyaları doğururlar.

2021-ci ilin 24 fevralına qədərki dövrdə Ukrayna ilə müharibəyə hazırq prosesini də məhz həmin planlar əsasında davam etdirilirdi

Beləliklə, bu dəfə Kremlin tapşırığı əsasında Qazaxıstan hədəfə alınıb və həmin siyasi tulalar sürüsü bir ağızdan bu türkdilli dövlətin üzərinə hüzməyə başlayıblar. Əslində həmin cəhdlər çoxdan mövcuddur. Lakin bu günlərdə Solovyovun verlişində açıq-aydın bildirildi ki, Ukraynadan sonra Qazaxıstanda "baş qaldıran nasizm" qarşı tədbirlər görmək lazımdır (!)

Bütövlükdə isə Kremlin yaxın xaricə bağlı siyasətində yer alan "ideoloq-teoretiklər", "təbliğatçılar" "Rossiya 24", "Rusiya Today", NTV" və s. telekanalları su yoluna döndəriblər. Açıqını desək onlar "imperiya gündəminin" formalaşması yönündə dəridən-qabıqdan çıxaraq məhz ilk "ideyaları" ortaya atır, sonradan həmin "ideyalar" gündəmin əsas mövzularına çevrilir.

Məsələn, 2021-ci ilin 24 fevralına

olar: *Hələ 2020-ci ilin 20 dekabrında (vəzifəsinə diqqət!) Rusiya Federasiyası yanında Maliyyə universitetinin politologiya departamentinin dosenti Gevoroq Mirzayan rusiyayönlü "ukraina.ru" saytına verdiyi müsahibəsində deyib ki, Moskva qonşularına onların real tarixlərini unutmaya imkan verməməlidir. SİAT: "...Ona görə ki, postsovet məkanının ölkələri onlar üçün Rusiyanın nə olduğunu və nə olacağını yaddan çıxarmasınlar".

*2021-ci ilin 20 yanvar tarixində isə (vəzifəyə diqqət!) Rusiya Federasiyasının Ali məktəbinin əməkdar işçisi, Moskva Dövlət Universitetinin dövlət siyasəti kafedrasının professoru Vardan Baqdasaryan "Belarusinfo" nun YouTube kanalının efirində Qazaxıstanın Şimalında, Donbasda, Qarabağda ya müstəqillik almaq, ya da Rusiya Federasiyasına birləşmək üçün referendumların keçirilməsi ilə bağlı sərəmsəm ideya ilə çıxış edib. O, həmin müsahibəsində bildirdi ki, hələ SSRİ-nin süqutu zamanı Qazaxıstanın əsasən ruslardan ibarət olan şimal rayonlarının sakinləri ayrıca şəkildə və respublikanın rəhbərliyindən asılı olmayaraq referendum səsvərməsi keçirməklə iki

Niyə İlham Əliyevlə danışıqlar aparmaq üçün Paşinyana Makron lazımdır?

Prezident İlham Əliyev noyabrın 25-də ADA Universitetində "Orta Dəhliz boyunca: geosiyaset, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat" mövzusunda dair keçirilən beynəlxalq konfransdakı çıxışında bildirdi ki, Fransa sülh danışıqlarında iştirak edə bilməz və bu, bizim, yəni Azərbaycanın deyil, məhz fransız rəhbərliyinin günahıdır. Belə ki, Ermənistanın baş naziri keçirilən görüşlərdə Emmanuel Makronun da iştirak etməsini istəyib. Ancaq unudub ki, hər şey Ermənistanın istekləri ilə ölçülə bilməz, üstəlik, Fransanın mövcud rəhbərliyinin açıq şəkildə təbii etdiyi anti-Azərbaycan, yaxud erməniparətlik siyasəti artıq bu ölkənin hazırkı dövər qədər olan sözdə vasitəçilik missiyasının üzərindən çalın-çarpaz xətlər çəkib. Dövlətimizin başçısı tərəflər arasında razılaşdırılmış və dekabrın 7-də Brüsseldə keçirilməsi nəzərdə tutulan görüşə də gedilməyəcəyini məhz bu amillə uzlaşdırıb. Daha dəqiq desək, ölkə rəhbərimiz açıq şəkildə bəyan edib ki, əgər Fransanın prezidenti Makron orada olacağına, deməli Azərbaycan həmin görüşə qatılmayacaq.

Prezident İlham Əliyev: "Bütün bunlar nəzərə alınsa, aydındır ki, Fransa sülh danışıqlarında iştirak edə bilməz"

O da əbəs deyil ki, Prezident İlham Əliyev Fransa prezidentinin məlum davranışlarına da dəqiq və səlis izahını verib. Bu baxımdan, dövlət başçımızın həmin fikirlərini diqqətdə saxlamaq vacibdir. SİTAT: "Praqa görüşündən bir həftədən də az sonra Fransa Prezidenti Makron müsahibəsində Azərbaycanı tənqid etdi və bizi törətmədiyimiz işlərdə ittiham etdi. Daha sonra Fransa Senatının tamamilə qəbul ediləməz və təhqiredici məlum qətnaməsi qəbul olundu. Fransa Milli Assambleyasının daha bir anti-Azərbaycan qətnaməsi qəbul etməsi də gözlənilir. Bunun ardınca Fransanın Frankofoniya Sammiti vasitəsilə bizə qarşı hücum cəhdi oldu. Bu, qəbul ediləməzdir, çünki Frankofoniya humanitar

Sonrası isə artıq bəri başdan məlumdur - yaxınlarda Ermənistanın verəcəyi qurbanlara görə yalnız Paşinyan deyil, həm də Makron məsuliyyət daşıyacaq

təsistadır". Dövlət başçısı qeyd edib ki, qətnamənin mətninin Fransanın Ermənistanla birgə hazırladığı, ittiham və uydurma dolu ilkin versiyası Azərbaycan tərəfində var: "Lakin bizim tək cə Qoşulmama Hərəkatında deyil, Avropada da dostlarımız var. Beləliklə, bu anti-Azərbaycan qətnaməsi formallıqdan başqa bir şey deyil".

"Bütün bunlar nəzərə alınsa, aydındır ki, Fransa sülh danışıqlarında iştirak edə bilməz. Bu bizim deyil, onların günahıdır. Çünki heç vaxt nə ABŞ, nə də Rusiya rəsmi səviyyədə tərəfkeşlik etməyib. Bu o deməkdir ki, 7 dekabr görüşü baş tutmayacaq və biz digər alternativləri nəzərdən keçirəcəyik. Görək, vasitəçi rolunu kim həyata keçirəcək və bu hansı platformada baş tutacaq?", deyərək Prezident İlham Əliyev vurğulayıb və xüsusilə qeyd edib ki, o, Paşinyanın Brüssel görüşündə Makronun iştirak etməsi tələbini irəli sürməsinə sülh danışıqlarını pozmaq cəhdi kimi qiymətləndirir.

Bəs Paşinyanın məqsədi nədir? Və ya Makronun iştirakı ilə o nəyə nail olacağına düşüncüdü - Prezident İlham Əliyev tərəfindən cəhənnəmə göndərilən "status" məsələsinin yenidən danışıqlar gündəminə daxil olunmasını?

Digər tərəfdən, fakt budur ki, hələ Praqa görüşü zamanı ərazi bütövlüyü də daxil olmaqla bir sıra prinsiplərlə bağlı müəyyən, yaxud ilkin razılaşmalar da əldə edilmişdi. Bu zaman sual yaranır - bəs Paşinyanın məqsədi nədir? Və ya Makronun iştirakı ilə o nəyə nail olacağına düşüncüdü - Prezident İlham Əliyev tərə-

findən cəhənnəmə göndərilən "status" məsələsinin yenidən danışıqlar gündəminə daxil olunmasını?

Paşinyan hələ də boş-boş çərnləyərək sülh danışıqlarını ləngitdiyini hesab edirsə o kökündən yanılır. Çünki "status" məsələsinin nəinki Azərbaycan, eləcə də ABŞ vasitəçiləri də rədd edirlər və Avropa danışıqlar meydançasında da bu məsələnin gündəmə gətirələcəyi qeyri-mümkündür. Daha dəqiq desək, Makronun nə deyib-dəməyəcəyi artıq rəsmi Bakı üçün əhəmiyyət-sizdir!

Nəyə görə Makron Paşinyana Soçi görüşündə gərəkli olmadı?

Üstəlik, Ermənistan rəhbərliyi də İlham Əliyevin, eləcə də Azərbaycan xalqının Makrona olan məlum münasibətindən kifayət qədər xəbərdardır. Bu zaman növbəti sual da yaranır ki, məsələ, nəyə görə Makron Paşinyana Soçi görüşündə gərəkli olmadı? Bəli, bütün bu oyun-bazlıqların arxasında dayanan yeganə məqsəd danışıqları pozmaq və sülh prosesini nəinki əngəlləmək, eləcə də yeni müharibəyə başlamaqdan ibarətdir ki, artıq proseslər də çox yəqin ki, buna doğru inkişaf edir.

Sonrası isə artıq bəri başdan məlumdur - yaxınlarda Ermənistanın verəcəyi qurbanlara görə yalnız Paşinyan deyil, həm də Makron məsuliyyət daşıyacaq. Təbii ki, digər vasitəçilər də nə qədər ki, susurlarsa və erməni baş nazirinin mövcud davranışlarına heç bir sərt reaksiyalar göstərmirlərsə, həmin məsuliyyətin bir hissəsi elə onların da bounlarına yük kimi düşməli olacaq.

Rövşan RƏSULOVA

"Kəlbəcər qədim yaşayış məskənlərimizdən biridir"

"1930-cu il 8 avqust tarixində inzibati rayon statusu verilmiş Kəlbəcər qədim yaşayış məskənlərimizdən biridir. Rayon ərazisində 30 min ildən çox tarixi olan qədim yaşayış məskənləri, 6 min il yaşı olan qaya təsvirləri, çöp şəkilli qədim türk əlifbası nümunələri Kəlbəcərin qədim yaşayış məskənlərimizdən biri olduğunu sübut edir. "Kəlbəcər" toponiminin mənşəyi qədim türk dilində "çay üstündə qala" deməkdir. Ərazisi 3054 kvadrat kilometr olan Kəlbəcər rayonunda işğala qədər 88 300 nəfər əhali yaşamışdır. Ermənistan Respublikası Silahlı Qüvvələri 1993-cü il 2 aprel tarixində Kəlbəcər rayonunu işğal etmişdir. İşğal nəticəsində 511 dinc sakin öldürülmüş, 321 adam əsir götürülmüş və itkin düşmüşdür". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Cavid Osmanov deyib.

Onun sözlərinə görə, həmçinin Kəlbəcərin 60 min nəfər əhalisi respublikanın 56 rayonunun 770 yaşayış məntəqəsində müvəqqəti məskunlaşmağa məcbur olmuşdur: "İşğal nəticəsində onlarla tarixi-mədəniyyət abidəsi, 97 məktəb, 9 uşaq bağçası, 116 kitabxana, 43 klub, 42 mədəniyyət evi, tarix-diyarşünaslıq muzeyi, 9 xəstəxana, 75 tibbi məntəqəsi, 23 ambulatoriya, 9 aptek, yüzlərlə inzibati bina, minlərlə mənzil, 100-lərlə maşın, texnika və sair talan edilmiş, dağıdılmış və rayonun milyardlarla manatlıq sərvəti Ermənistanla daşınmışdır. BMT-nin və ATƏT-in prinsiplərinə zidd olaraq 1999-cu ildən Kəlbəcər rayonu ərazisində ermənilərin qeyri-qanuni məskunlaşdırılmasına başlanılmışdır".

Deputat sözlərinə belə davam edib: "Kəlbəcər rayonu Ermənistan tərəfindən işğal edildikdən sonra BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi 822 sayılı Qətnamədə bütün işğalçı qüvvələrin Kəlbəcər və Azərbaycanın digər işğal olunmuş rayonlarından dərhal çıxarılması tələb olursa da rəsmi İrəvan həmin Qətnaməni icra etməmiş, beynəlxalq təşkilatlar isə Ermənistanla qarşı heç bir təsir göstərməmişdir. Nəticədə isə BMT-nin qəbul etdiyi beynəlxalq qətnamə 30 ilə yaxın bir müddətdə kağız üzərində qalmışdır.

Lakin Azərbaycan xalqı özü beynəlxalq qanunların aliliyini və tarixi ədaləti bərpa etdi. Vətən müharibəsində əldə edilən möhtəşəm Zəfər nəticəsində imzalanmış üçtərəfli bəyanata əsasən, noyabrın 25-də Kəlbəcər rayonu Azərbaycana təhvil verildi. Kəlbəcər şəhəri də daxil olmaqla, rayonun 147 yaşayış məntəqəsi işğaldan azad edildi. Kəlbəcərin bir güllə atılmadan, heç bir itki verilmədən işğaldan azad edilməsi cənab Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin döyüş meydanında olduğu kimi diplomatik müstəvidə də qalib Sərkərdə olduğunu sübut edir.

Kəlbəcərin şimal hissəsi Vətən müharibəsinin ilk günlərində ordumuz tərəfindən işğalçılardan azad edilmişdir. Kəlbəcər kimi strateji yüksəkliklərin götürülməsi ermənilərin istifadə etdikləri nəqliyyat-kommunikasiya infrastrukturuna nəzarət etməyə imkan verdi. Nəticədə isə Ermənistan ordusunun hərəkətləri rəşadətli ordumuz tərəfindən iflic vəziyyətinə salınmışdır.

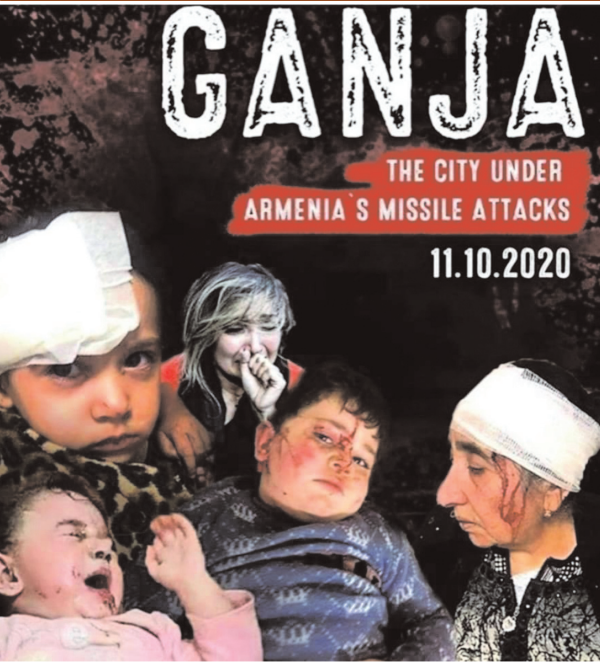
Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyev 2020-ci il noyabrın 26-da "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medalını təsis edərək rayonunun işğaldan azad edilməsi uğrunda aparılmış döyüş əməliyyatlarında şəxsi igidlik və şücaət nümayiş etdirmiş Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 9454 hərbi qulluqçusunu təltif etmişdir.

Prezident cənab İlham Əliyev iki dəfə Kəlbəcər rayonunda səfərdə olmuş, ölkə başçısı 2021-ci il avqustun 16-da ilk səfəri zamanı Kəlbəcərdə Azərbaycan bayrağını ucaltmış və Toğanalı-Kəlbəcər avtomobil yolu üzərində Murovdagda inşa olunacaq tunelin təməlini qoymuşdur. Bundan əlavə, Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolu üzərində inşa olunacaq tunelin təməli də qoyulmuşdur. Səfər zamanı "Kəlbəcər-1" Kiçik Su Elektrik Yarımstansiyasında görülən işlərlə tanışlıq olmuş, 110/35/10 kilovoltluq "Kəlbəcər" yarımstansiyasının açılışı edilmişdir. Cari ilin 26 iyun tarixində Kəlbəcəre ikinci səfəri zamanı isə Prezident cənab İlham Əliyev xeyli sayda təməlqoyma və açılış mərasimlərində iştirak etmiş, həmçinin görülən işlərin gedişatı və şəhərinin Baş planı ilə tanış olmuşdur.

İşğaldan azad olunmuş bütün ərazilərimizdə olduğu kimi Kəlbəcər rayonu da fərqli təyinatlı infrastruktur layihələri reallaşdırılır, geniş miqyaslı tikinti-quruculuq işləri uğurla həyata keçirilir. Kəlbəcər rayonunda icra olunan layihələr, həm mülki əhali üçün, həm hərbiçilər üçün, həm də müdafiə nöqtəyi-nəzərdən böyük əhəmiyyətə malikdir. Bütün bunlardan əlavə, 26 iyun 2022-ci ildə Kəlbəcərdə yeni yaradılmış komando qüvvələrinin hərbi hissəsinin açılış mərasiminin təşkilatçıları müdafiə potensialının göstəricisidir. Bu isə o deməkdir ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri həyata keçirilməklə bərabər ordu quruculuğu prosesi də sürətlə inkişaf etdirilir".

Ayşən Vəli

Erməni terroru başəriyyətin varlığına

təhlükədir!

Rusların məğlubiyyəti və ermənilərin satqınlığı

Yazılı sənədlər təsdiq edir ki, İrəvan qalasının birinci mühasirəsi vaxtı Rusiya tərəfdən 2000-ə qədər əsgər öldürüldü. Tarixi mənbələrdə

Azərbaycan şəhəri olan İrəvanı işğal etdi. Paskeviçin əmri ilə 1827-ci ilin 2 oktyabrında İrəvan qalasının ruslar tərəfindən işğal olunması ilə bağlı rus qoşunlarının "qələbə" paradı keçirildi. Parad keçirilən zaman İrəvanın qala divarlarının böyük bir hissəsi, tarixin elə bil ki, ədalətsizliyinə tab gətirməyib, uçdu və onun dağıntıları altında çoxlu sayda işğalçı Rusiya döyüşçüsü qalıb məhv oldu.

Ermənilər o zamandan alət olublar

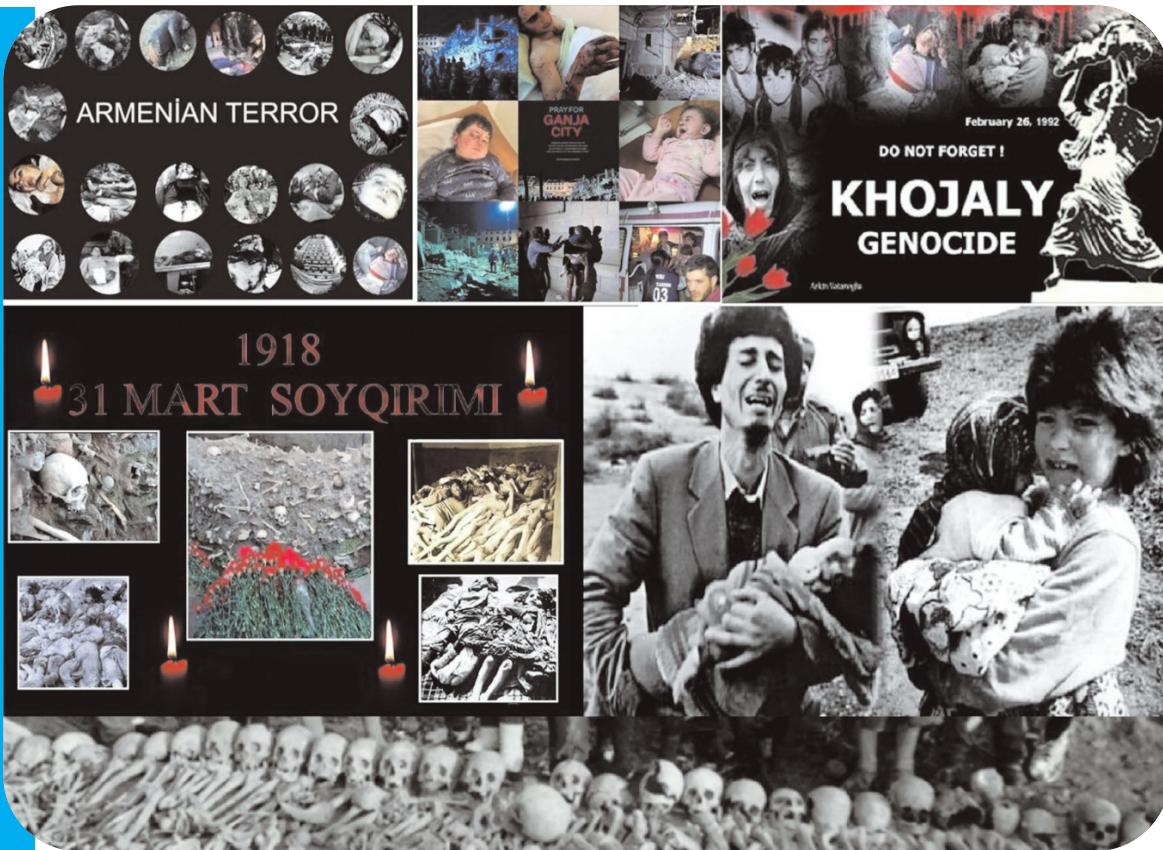
Rusiya imperiyası Cənubi Qaf-

ri də sübut edir. Türkmənçay müqaviləsinin təsdiq edilməsinin (1828-ci il 20 mart) ertəsi günü Rus çarı I Nikolay "Erməni vilayəti" yaradılması barədə fərman verdi. Türkmənçay müqaviləsinin 15-ci maddə-

miş və iyunun 11-də başa çatmışdı. Lazarev 1828-ci il martın 9-da Paskeviçə yazdığı raportunda bildirdiki artıq 4500 erməni ailəsi köçürülərək Araz çayının İran tərəfindəki sahilinə gətirilmişdi. 1828-ci il 26 may tarixli Gürcüstandakı baş qərargah rəisinə təqdim edilən reportda bildirildi: Rusiyaya məxsus olan vilayətlərə xristianların köçürülməsi müvəffəqiyyətlə aparılır.

Tarixi həqiqət ondan ibarətdir ki, ermənilər Azərbaycan ərazilərinə Balkan yarımadasından gəlmə-köçürülüb gətirilmə etnosdur. Onların əcdadları hesab olunan tayfalar təqribən e.ə. I minilliyin ortalarında Fərat çayının yuxarılarında peyda olmuşlar. Sonralar bəzi dövlətlər tərəfindən ermənilər müxtəlif vasitələrdə istifadə edilmək üçün Cənubi Qafqaza köçürülmüşlər. Tarixi faktlara istinadən qeyd etmək olar ki, ermənilərin Azərbaycan ərazisinə köçürülməsinə əsasən 1441-ci ildən başlanmışdır. Bu günə qədər Mateadaranda qorunan 1687-ci il tarixli sənəddə göstərilir ki, ermənilər torpaqları ya satın alır, ya rüşvət verib alır, ya bəxşiş kimi əldə edir və yaxud zorla ələ keçirirlər.

Artıq Qarabağda 279ç İrəvan vilayətində 948 ailə məskunlaşdırılmışdır. Pailkovnik Lazarevin vədinə görə köçənlərin sayı 5 min ailəyə çatdırılmışdı. İ. Şopenin yazdığına görə, İrandan köçürülən ermənilərdən yalnız 366 ailə (1715 nəfər) İrəvan şəhərinin özündə, 265 ailə (1110 nəfər) Naxçıvan şəhərində və 36 ailə (482 nəfər) isə Ordubad ərazisində məskunlaşdırıldı. Xaricdən köçürülən ermənilər İrəvan əyalətinin 119 kəndində, Naxçıvan əyalətinin 61 kəndində, Ordubad dairəsinin 11 kəndində yerləşdirildi. Beləliklə, İrəvan əyalətində 4559/23588 nəfər, Naxçıvan ətrafında 2137/10652 nəfər, Ordubad dairəsində 250/1340 erməni ailəsi yerləşdirildi. Nəticədə qondarma Erməni vilayətinə 35560 nəfərdən ibarət erməni ailəsi köçürüldü. Lazarevin hesabatından məlum olur ki, üç ay yarım ərzində İran bölgəsindən 8249 xristian-erməni ailəsi İrəvan, Naxçıvan və Qarabağ əyalətinə köçürülmüşdü, bu da ən azı 40 min nəfər demək idi. Rusiya dövlətinin xəzinəsindən 14000 manat qızıl, 400 manat gümüş pul xərclənmişdi. Məsələn, rus tədqiqatçısı N. Smirnov İrandan 90 min erməninin köçürülərək Azərbaycan ərazilərində məskunlaşdığını yazır.

Rus çarizmi erməniləri mükafatlandırır

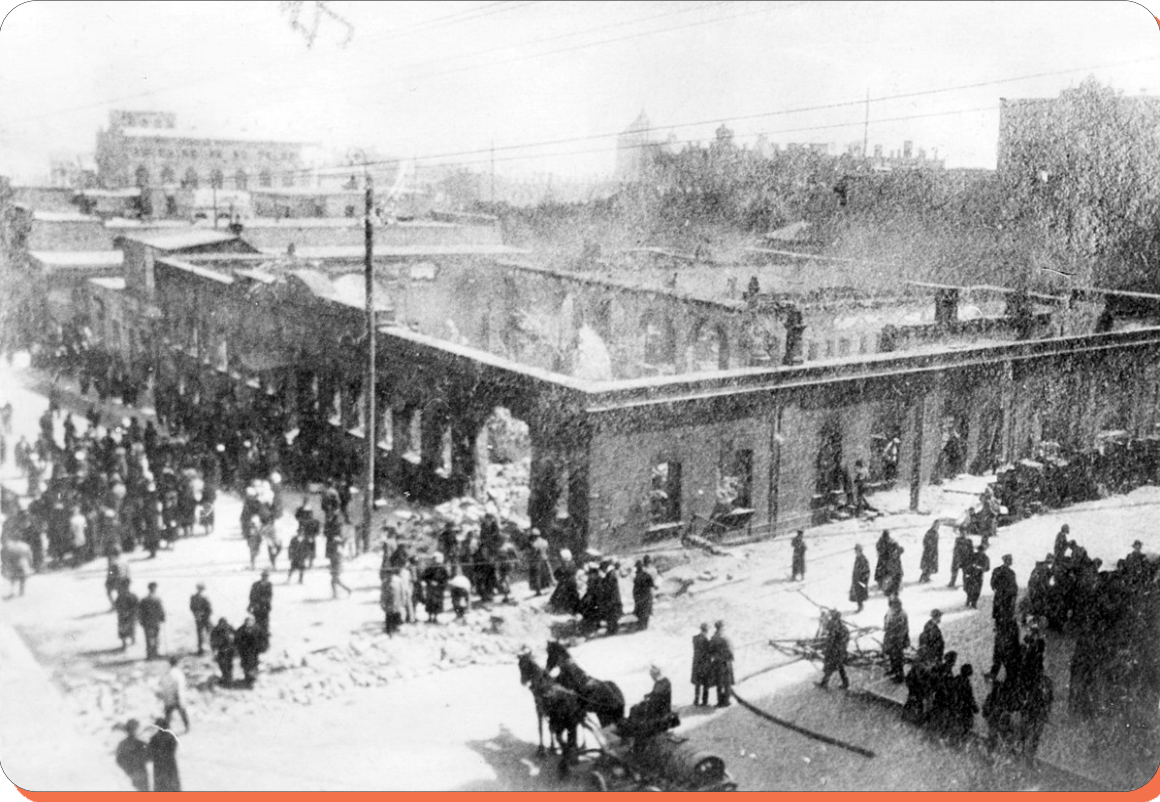
Tarixi hadisələrin sonrakı gedişi bir daha sübut etdi ki, hazırkı fars-molla rejiminin ərazilərində yaşamış ermənilərin Şimali Azərbaycan torpaqlarına xüsusi məqsədlə yeni vətən yaratmaq məqsədilə köçürülmüşdü. Bu işləri həyata keçirməkdə canfəşanlıq göstərən hərbiçilər və din xadimləri Rus çarizmi tərəfindən mükafatlandırılırdılar. İkinci Rus-İran müharibəsində rus ordularının qələbəsindən sonra rus qoşunları 1828-ci il iyunun 14-də Paskeviçin komandanlığı altında Gümrü yaxınlığında 12 minlik qoşunla Arpaçaydan Şərqi Anadoluda hücumları başladı. İyunun 23-də Qars qalası işğal edildi.

İrəvan xanlığı Hüseyinli xanın hakimiyyəti vaxtında (1762-1783) xanlığın sərhədləri daha da böyüyərək Şorayel bölgəsinə qədər uzanmışdır. İrəvan şəhəri-Şimaldan Qırxbulaq, Qərbdən və Cənub tərəfdən Zəngibasar mahalları ilə, Şərqi tərəfdən Qəribəbasar (Körpübasar) mahallarından ayıran Oxçubert dağının daşlı pillələri ilə həmsərhəd idi. Rusiya çarizminin İrəvan xanlığını zəbt etməsi dövründə yalnız İrəvan şəhərində 8 məscid var idi. Rus çarizmi 1804-cü ilin mayında Rus ordusunun komandiri general Pavel Sisiyanovun başçılığı ilə İrəvan xanlığının ərazisinə hərəkət etdi. Bu xanlıqda ruslar 12 top, 3572 piyada, 3 eskadron, 300 kazak və knyaz Orbelinin başçılığı ilə 200 nəfər gürcü knyazı və əyanlardan ibarət qüvvə cəmləşdirdilər. 1804-cü ilin 24 iyulunda rus qoşunları İrəvana hücumu keçdilər. İrəvan qala qamizonu 60 topu və 7000 əsgərə malik qüvvə ilə rus döyüşçülərinə qarşı kəskin mübarizəyə qalxdılar.

İrəvan xanlığına rusların ikinci yürüşü qraf Qudoviçin başçılığı ilə 30 oktyabr 1808-ci ildə başladı. İrəvan xanı Hüseyinli xan rus ordusuna qarşı Gərniçay sahilində gedən döyüşdə məğlub oldu. Qudoviçin qoşunları oktyabrın 3-də Zəngi çayını keçməklə İrəvan xanlığını mühasirəyə aldı. İrəvan xanlığının komendantı Həsən xan Qacardan təslim olmağı tələb etdi. 1808-ci ilin 17 noyabrında İrəvan qalasına rusların hücumu zamanı döyüşçülərin sayı 3000 nəfərə yaxın idi. Döyüşdə ruslar 1000 nəfərə qədər itki verib döyüşü dayandırmağa məcbur oldular. Mənbələrin məlumatından aydın olur ki, rus qoşunundan 17 zabit, 269 əsgər öldürülmüş və 829 əsgər yaralanmışdır. 1808-ci ilin noyabrın 30-da Qudoviçin komandanlığı altında ruslar Tiflisə qayıtmağa məcbur oldular. Daha sonra İrəvana hücum təşkil olundu. Ermənilərin xainliyi nəticəsində ordu generalı Paskeviçin ordusu tarixi

qazda qüvvətlənmək və özünün gələcək işğalçılıq planlarını reallaşdırmaqdan ötəri bağlanmış Türkmənçay və Ədirnə müqaviləsinin şərtlərinə istinad edərək erməniləri tez bir vaxtda hazırkı fars-molla rejiminin və Osmanlı imperiyası ərazisindən tam şəkildə Şimali Azərbaycan ərazilərinə köçürməyə başladı. Rusiya ilə hazırkı fars-molla rejimi arasında bağlanmış Türkmənçay müqaviləsinin 15-ci maddəsinə görə Rus çarizminin təkidi ilə İran ərazisində yaşayan ermənilər tam şəkildə Azərbaycan ərazisinə köçürülməsi rəsmiləşdirildi. 1829-cu il sentyabrın ikisində Osmanlı ilə Rusiya arasında imzalanmış Ədirnə sülhünün 13-cü maddəsinə görə Osmanlı torpaqlarında yaşayan ermənilərin hamılıqla Azərbaycan torpaqlarına köçürülməsi rəsmiləşdirildi. Ermənilərin bu ərazinin yerli əhalisi deyil, gəlmə olduqlarını başqa xristian qaynaqları ilə yanaşı erməni mənbələ-

sine görə Şah İran hökuməti müharibə vaxtı öz dövlətinə xəyanət göstərərək ruslara qulluq etmiş şəxslərin (əsasən ermənilərin) Rusiya işğalı və tabeliyində olan torpaqlara köçürülməsinə əngəl törətməməli idi. 1827-ci ilin mayında Rus generalı Paskeviçin xüsusi tələbnamə əsasında ermənilər üçün hörmətə sahib olan palkovnik Lazarevski (Qazarov Lazaryan) öz sərəncamına alınması ilə köçürülmənin hazırlıq işlərinə başlandı. O, 1827-ci il oktyabrın 19-da Təbrizə komendant təyin edildi. Rus ordularının Təbrizə başqını vaxtı (13 oktyabr) Lazarevin çağırışından rıqqətə gələn ermənilər yenə də xəyanət edərək Təbrizin darvazalarını rus ordularının üzünə açdılar. Köçürülən kasıb erməni ailələrinə kömək etmək üçün rus dövlətinin xəzinəsindən 25 min rubl gümüş pul ayrılmışdı. 1828-ci il dekabrın 24-dəki Lazarevin Paskeviçə yazdığı Yekun Hesabatında köçürmə işi 1828-ci il fevralın 26-da başla-

Azərbaycan ərazilərinə köçürmək və eləcə də, Türkiyə ilə sərhədboyu ərazilərdə də ermənilərin say üstünlüyünü təmin etmək məqsədilə 1829-cu il oktyabrın 10-da Paskeviç rus imperatoru I Nikolaya report yazıb Ərzurumda və Qarsda yaşayan ermənilərdən 10 min nəfərin Gürcüstanda və "Erməni Vilayətində" yerləşdirilməsinə icazə istədi. 1829-cu il noyabrın 18-də hərbi nazir Çernışov Paskeviçə bildirdi ki, çar I Nikolay onun təklifini bəyənmişdir. Türkiyənin Qars və onun itirafından köçürülən ermənilər yaşadıkları ərazilərin iqliminə uyğun olaraq Ələyöz (Alagöz) dağı ətrafındakı boşaldılmış Azərbaycan kəndlərində yerləşdirildi. Rus general-mayor Bercman Qarsdan Gümrüyə yola salınan 400 erməni ailəsinə sənəd təqdim etdiyini bildirdi.

İrəvan yaxınlığında Sərdəbad qalasında olan 270 ev həmin vaxt ermənilər tərəfindən zəbt edilmişdi. Bir qədər keçdikdən sonra M. Vladkin ermənilərin bu əraziyə köçürül-

rə, 1828-1829-cu illər Rusiya-Türkiyə müharibəsindən sonra "Erməni vilayətinə" Türkiyədən 21666 nəfər (3682 ailə) erməni, 324 nəfər (67 ailə) yezidi kürd köçürülmüşdü. Rusiya imperatorunun fərmanı ilə "Erməni Vilayəti" yarandığı vaxt İrəvan əyalətində 4 dairə yaradıldı-İrəvan, Sərdəbad, Şərur, Sürməli.

Ermənilər Qafqazı terror ocağına çevirirlər

Matendaranda saxlanılan tarixi sənədlərə əsaslanan N.A.Tavakalyan İrandan köçürülən ermənilərin sayının 8510 nəfər olduğunu qeyd edir. 1834-cü ilin Kneral təsvirinə görə ümumilikdə İrəvan əyalətində 22336 ailə var idi ki, bunun da 65300 nəfərini kişi cinsi təşkil edirdi. Bunların 29690 Azərbaycan türkləri, 10350 nəfəri evvəllər köçürülmüş ermənilər və 24255 nəfəri İran və Türkiyədən yenidən köçürülən yezidi kürdlər və az bir qismi boş adlanan qaraçılardan ibarət idi. İ.Şopenin əlyazması 20 cilddən ibarət

məsi haqqında yazırdı: "İrəvan quberniyasında yaşayan ermənilərin ekseriyəti buranın yerli sakinləri olmayıb 1828-1829-cu illər müharibəsindən sonra Türkiyədən bu ərazilərə köçürülmüşlər". 1830-cu il yanvarın 22-də Paskeviçin Çernışevə yazdığı məlumata görə, Qars və onun ətrafından köçən 2500 erməni ailəsi onun sərəncamına əsasən, yaşadıkları ərazinin iqliminə uyğun olan Ələyöz (Alagöz) dağı ətrafında-Pəmbək distansiyasındakı boşaldılmış Azərbaycan kəndlərində yerləşdirildi. Türkiyədən köçürülən ermənilər Axıska, Pəmbək-Şorəyel və "Erməni vilayətində" yerləşdirildi. Talış mahalı, Göyçə gölü ətrafı və Baş Abarana 14044 erməni ailəsi köçürülmüşdü. Ərzurumdan köçürülən 7288 erməni ailəsindən 500-ü, eləcə də Ərdahanından 67 erməni ailəsi Axıska paşalığı ərazisində, 1050 ailə Borçalı distansiyasında və Çalça ətrafında, qalan 1305 ailə Pəmbək və Şorəyel distansiyalarında yerləşdirilmişdi. Hesablama komissiyasının sayına görə, Osmanlı dövləti torpaqlarından 84 min nəfərdən artıq erməni və yunan köçürüldüyü məlum olur. Lakin 1831-ci il aprelın 24-də qraf Paskeviçin adına verilmiş Əlahəzrətin buyruğunda Türkiyə vilayətindən köçürülmüş xristianlar, yeni erməni və yunanlardan ibarət 14 mindən çox ailə (90 min nəfərə qədər) üçün 380 min gümüş pulun Rus dövləti tərəfindən ayrıldığı bildirildi. İ.Şopenin apardığı siyahıyaalmanın nəticələrinə gö-

həmin siyahıya alınmanın nəticələri 1852-ci ildə nəşr edilən "Erməni Vilayətinin Rusiya imperiyasına birləşdirilməsi dövrünün tarixi abidəsi" adlı əsərində verilmişdi. Onun siyahıyaalınmasına görə müharibədən sonra Erməni vilayətində mövcud olmuş 752 kənddən 521-i İrəvan əyalətinə, 179-u Naxçıvan əyalətinə, 52-si isə Ordubad dairəsinə aid idi. Siyahıyaalmanın nəticələrinə görə, köçürülməyəcək vilayətlərdə 81749 nəfər müsəlman, 25151 nəfər erməni qeydə alınmışdı. 1832-ci il siyahıyaalmasına görə, İrəvan əyalətindəki kəndlərdən 463-də müsəlmanlar (Azərbaycan türkləri), 98-də ermənilər, 63 kənddə isə Azərbaycanlılar və ermənilər qarışıq yaşayırdılar. Beləliklə, erməni köçkünlər boşaldılmış 126 azərbaycanlı kəndində, azərbaycanlılar yaşadığı 70 kənddə, 22 qarışıq və 47 erməni kəndində məskunlaşmışdı. 1840-cı ildə Erməni Vilayəti ləğv edildi. Əvəzində İrəvan qəzası yaradıldı və bu qəza gürcü-imereti quberniyasının tərkibinə daxil edildi. 1849-cu ildə İrəvan, Aleksandropol (gümrü), Naxçıvan, Ordubad və Novo-Bəyazid (agaöyçə mahalının şərq hissəsi) qəzalarından ibarət İrəvan quberniyası təşkil edildi və 1917-ci ilə qədər bu quruluş əsasən dəyişməz qaldı. N.Şavrov yazırdı ki, rəsmi köçürülən 124 min nəfər erməni ilə yanaşı, qeyri-rəsmi şəkildə köçənlər də çox olmuşdu

İ.ƏLİYEV

İyulun 24-də rus qoşunları Axalkələyi, avqustun 15-də Ahıskanı, 22-də Ərdahanı, 28-də Bəyazidi işğal etdilər. 1829-cu ilin yazında müharibənin yenidən alovlanması nəticəsində rus qoşunları Ərzurumu, daha sonra Muşu, Oltunu və Bayburtu işğal etdilər. İrəvan xanlığından-öz ata-baba yurdlarından didərgin salınan azərbaycanlılar ən çox Şərqi Anbadoluda sığınacaq tapmışdılar. Rus qoşunlarının Şərqi

Anadoluya hücumları vaxtı qırğınlara və yenidən bu ərazidən köçkün halına düşməyə düşər olan yene də azərbaycanlılar idi. Yene də onlar əsasən Türkiyənin içərilərinə köçməyə məcbur oldular. 1829-cu ilin avqustunda rus qoşunları Balkan ətrafından İstanbula irəlilədikcə II Sultan Mahmud Rusiya dövlətinə barışıq təklif etdi. Hər iki dövlət arasında 1829-cu il sentyabrın 2-də Ədirnə müqaviləsi bağlandı. Rus-Türk

sərhədinə görə Axalkələk qalası və Axıska şəhəri Rusiyaya birləşdirildi. Ruslar tərəfindən işğal edilmiş Qars, Trabzon, Bəyazid və Ərzurum paşalıqları isə Türkiyəyə qaytarıldı. Ədirnə sülhünün 13-cü maddəsinə əsasən Türkiyənin işğal olunmuş torpaqlarındakı ermənilər 18 ay ərzində daşınan əmlakları ilə bərabər Rusiya təbəəliyinə keçmək hüququ verilmişdi. Türkiyədə yaşayan ermənilərin yenidən işğal olunmuş

“KTMT-nin Yerevan sammiti Paşinyanın yaltaq və riyakar mahiyyətini ortaya qoydu”

“Bu ilin sentyabr və oktyabr aylarında KTMT-nin onlayn formatda növbədənənar iclaslarını çağıraraq və bu hərbi ittifaqı Azərbaycana qarşı qoymaq istəyən, heç olmasa onun müəyyən yardımını “qoparmaq” istəyən N.Paşinyan heç nəyə nail ola bilmədi. Bu istiqamətdə növbəti addım N.Paşinyanın KTMT-yə sədrliyinin son günündə Yerevanda-Təşkilatın növbəti iclasında atıldı və Putin-Paşinyan ittifaqı öz hədəfinə çatma bilməyərək ağır şok yaşadı”. Bunu “Səs” qəzetinə açıqlamasında ANAP-ın sədri Abutalıb Səmədov bildirib.

Abutalıb Səmədov qeyd edib ki, hər şeydən əvvəl qonaqların qarşılanma mərasimində yol verilən ayrı-seçkilik Ermənistan hakimiyyətinin yaltaq və riyakar mahiyyətini ortaya qoydu: “Rusiya prezidentinin 2019-cu ildə baş tutan səfəri zamanı V.Putini hava limanında qarşılamayan N.Paşinyan bu davranışının nəticələrini tezliklə hiss etdi və həmin səfərdən keçən 3 il ərzində dəfələrlə Rusiya lideri tərəfindən aşağılandı. İkinci Qarabağ müharibəsində Ermənistanın Rusiyadan istədiyi köməyi ala bilməməsinin əsas səbəblərindən birinin baş nazirin bu addımının olduğu erməni siyasətçiləri tərəfindən dəfələrlə irəli sürüldü və kəskin şəkildə tənqid olundu. Görünür, bu dəfə məqsədinə nail olmaq üçün işini ehtiyatlı tutan N.Paşinyan V.Putini təyyarədən enən kimi şəxsən salamladı və sammitin keçirildiyi otele Rusiya prezidentinin maşınında onunla birgə gəldi. Digər dövlət başçıları üçün fərqli protokol tətbiq olundu və bu “qonaqpərvərliyin” onları hiddətləndirməməsi mümkün deyildi. Nəticədə, təşkilati məsələlərlə əlaqədar xeyli əhəmiyyətsiz sənəd imzalanırsa da, sammitin əsas sənədləri- Bəyannamə və Ermənistanla yardım barədə birgə tədbirlər haqqında-imzalanmadı. Rusiya KTMT-nin nüfuzunu qorumaq üçün müttəfiqlərini nə qədər dilə tutsa da, heç nəyə nail ola bilmədi. Nəticəsiz yekunlaşan bu sammit Azərbaycanın nüfuzunun və gücünün hansı səviyyədə olduğunu bir daha hamıya nümayiş etdirdi”.

A.Səmədov onu da bildirib ki, Rusiya və Ermənistan Soçi görüşündən sonra daha bir diplomatik uğursuzluğu bu dəfə Ermənistan paytaxtında yaşadı: “Son dövrlər realıq hissini itirən bu iki dövlət aldıkları növbəti “dər”dən zəruri nəticə çıxaracaqlarmı? Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasında vasitəçiliyi nəyin bahasına olursa-olsun əldən vermək istəməyən Rusiya tutduğu yanlış yoldan çəkilməyəcəkmi? Rusiyanın vasitəçiliyini dəstəklədiyini açıq şəkildə bəyan edən, bu davranışı ilə ABŞ və müttəfiqlərini hiddətləndirən N.Paşinyan Ermənistanı növbəti fəlakətə sürüklədiyini anlayacaqmı? Nəhayət, sammit ərəfəsində onunla telefonla danışan və baş nazirə çox ciddi “qulaqburması” verən ABŞ Dövlət katibinin bu xəbərdarlığı öz nəticəsini verəcəkmi? Bütün bu sualların cavabı yaxın aylarda veriləcək. İlin sonuna qədər bizi diplomatiya cəbhəsində ciddi işlər, sınaqlar gözləyir. Bu ağır mübarizədən qalib çıxmaq üçün ölkəmizdə mövcud olan sabitliyi və birliyi qorumalı və ölkə rəhbərliyinin yanında olaraq ona hər cür dəstəyi verməliyik”.

Gülyana

“İki ildir Kəlbəcərin yeni inkişaf dövrü başlayıb”

“Biz 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz Böyük Qələbəyə qədər hər il aprelin 2-ni Kəlbəcərin işğal günü kimi qeyd edirdik. Təəssüf ki, işğal nəticəsində 511 nəfər həlak olmuş, 321 nəfər itkin düşmüş və ya girov götürülmüş, rayona 761 milyon ABŞ dolları məbləğində ziyan dəyib”. Bu fikirləri SİA-ya açıqçamasında Milli Məclisin deputatı Könül Nurullayeva bildirib.

Onun sözlərinə görə, ermənilər Kəlbəcərdə mülki əhaliyə qarşı xüsusi qəddarlıq tətbiq ediblər: “İnsanlar amansızcasına qətlə yetirilib. Burada bütün infrastrukturunu, yaşayış yerlərini dağıdılıb, mədəniyyət və dini abidələr məhv edilib, ekoloji terror həyata keçirilib. Azərbaycan xalqına məxsus sərvətlər talan edilib. Kəlbəcərin işğalından sonra BMT Təhlükəsizlik Şurası 822 sayılı qətnamə qəbul edib. Qətnamə Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın tarixi ərazisi olan Kəlbəcər rayonunu işğal etməsindən sonra 1993-cü il aprelin 30-da qəbul olunmuşdu. Qətnamədə bütün işğalçı qüvvələrin Kəlbəcər və Azərbaycanın işğal olunmuş digər rayonlarından dərhal çıxarılması tələb edilirdi. Lakin 27 il ərzində bu sənədin icrası ilə bağlı mexanizm işləmədi. Nəhayət, Azərbaycan öz gücü hesabına, təkbaşına bu qətnamənin icrasına nail oldu, ərazi bütövlüyünü bərpa etdi, Kəlbəcər tarixi sahiblərinə qaytarıldı. Kəlbəcər işğaldan azad olunmuş ərazilərimiz arasında ən böyüyüdür. Kəlbəcərin geri qaytarılması Azərbaycanın öz gücü hesabına mümkün oldu. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin də söylədiyi kimi, İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk günlərində döyüşlər gedən zaman Kəlbəcərin şimal hissəsi Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğalçılardan azad edilmişdi.

Biz Kəlbəcərin şimal hissəsində strateji yüksəklikləri götürərək erməni silahlı qüvvələrinin hərəkətlərini bu istiqamətdə böyük dərəcədə məhdudlaşdırma bildik və faktiki olaraq onlar Basarkeçər-Kəlbəcər yolundan istifadə edə bilmədilər. Bəzi istiqamətlərdə strateji nöqtələri götürərək Ermənistan ordusunun hərəkətlərini demək olar ki, iflic vəziyyətə salmışdıq.

10 noyabr 2020-ci il tarixli Üçtərəfli Bəyannamə əsasında Kəlbəcər rayonu bir güllə atılmadan Azərbaycana təhvil verildi. Beləliklə, Kəlbəcər şəhəri də daxil olmaqla, rayonun 147 yaşayış məntəqəsi işğaldan azad edildi.

Noyabrın 25-də Kəlbəcəri tərk edən zaman azərbaycanlılara daha böyük ziyan vurmaq üçün ermənilər əraziləri, mülki obyektləri yenidən minaladılar, evləri, meşələri yandırdılar. Bütün dünya ermənilərin əsl vandal siyasətini gördü. Müharibənin başa çatmasından ötən 2 il ərzində bütün azad olunmuş ərazilərdə, o cümlədən Kəlbəcərdə infrastruktur bərpa olunur. Son iki ildir, faktiki Kəlbəcərin yeni inkişaf dövrü başlayıb.

Təsədüfi deyil ki, Kəlbəcər strateji baxımdan olduqca əhəmiyyətli bölgə olduğundan burada da komando hərbi birləşmələri yaradıldı.

Bu, həm də Ermənistanla bir xəbərdarlıqdır. Kəlbəcərdə yeni hərbi hissənin yaradılması Ermənistanla sərhəddə hərbi cəhətdən mövqələrimizi daha da möhkəmləndirir. Eyni zamanda Kəlbəcərin elektrik və su təchizatı, habelə evlərin tikilməsi ilə bağlı işlərə start verilib. Kəlbəcərin təbii enerji potensialına gəlincə, xarici şirkətlər tərəfindən burada külək elektrik stansiyalarının tikintisi ilə bağlı müraziətlər var. Ən çətin relyefə malik olan Kəlbəcər dağlarından elektrik xətləri çəkilib. Kəlbəcər-1” Kiçik Su Elektrik Yarımstansiyası inşa olunur, 110/35/10 kilovoltluq “Kəlbəcər” yarımstansiyası isə artıq istifadəyə verilib.

Kəlbəcərdə məşhur İstisu sanatoriyasının bərpası isə regionda müalicəvi turizm infrastrukturunun ən müasir tələblərə uyğun yenidən qurulduğunu göstərir. Bir sözlə, qədim Azərbaycan yurdu olan Kəlbəcərdə yeni inkişaf dövrü başlayır”.

Abutal İlhamqızı

KOMİTƏ SƏDRİ "Qanun layihəsi xalqın iradəsini ifadə edir"

“Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında baş verən köklü dəyişikliklər bütün sahələrdə olduğu kimi, 30 il bundan əvvəl qəbul olunmuş “Siyasi partiyalar haqqında” Qanunda dəyişikliklərin edilməsini də zərurətə çevirmişdir. Bu, həm ölkədə siyasi sistemin formalaşması, siyasi partiyaların mühüm problemlərin həllində feal iştirak etməsi, öz mövqeyinə və gücünə arxalanması baxımından əhəmiyyətlidir. Çünki indiki bir vaxtda siyasi sistemin möhkəmləndirilməsi üçün güclü, xalqın mənafeyini düşünen, mövqeyini müdafiə edən siyasi təşkilatlara, partiyalara ehtiyac duyulur. Onlar dövlətin idarə olunmasında və hakimiyyətin formalaşmasında institutlardan sayılır.” Bu sözləri SİA-ya verdiyi açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar Siyasət Komitəsinin sədri, millət vəkili Tahir Rzayev deyib.

Komitə sədri qeyd edib ki, partiyaların milli mövqələrdən çıxış etməsi və dövlətin mənafehləri uğrunda birləşməsi xalqın istəyi olmaqla bərabər, həm də onların ümumxalq etimadı qazanması üçün önəmlidir.

“Azərbaycan dövləti siyasi partiyaların milli maraqlar uğrunda həmrəyliyinə, demokratik prinsiplərə əməl edilməsinə və şəffaflığın təmin olunmasına böyük önəm verir. 44 günlük müharibə dövründə bu həmrəyliyin nümayiş etdirilməsi, siyasi partiyalarla dialoqların qurulması və YAP təsis edilməsinin 30 illik yubileyi münasibəti ilə keçirilən tədbirə bütün siyasi partiyaların dəvət olunması bunun əyani nümunəsidir.

Qeyd etmək lazımdır ki, siyasi partiyaların ümumxalq mənafehi naminə eyni mövqedən çıxış etmək, çətin anda birləşmək və birgə mübarizə aparmaq amalı yeni qanun layihəsində öz əksini tapmışdır və yaxşı haldır ki, bu, hamılıqla müdafiə edilir. Qanun layihəsi-

nin “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Konstitusiyaya Qanununun tələblərinə uyğun hazırlanması, onun geniş müzakirə edilməsi, bəzi müddəaların layihədən çıxarılması göstərir ki, o xalqın siyasi iradəsini ifadə edir, demokratik norma və prinsiplərə əsaslanır. Qanun layihəsi ölkədə siyasi mühitin canlanmasına və çoxpartiyallıq üçün əsasların genişləndirilməsinə, siyasi partiyalar arasında səmərəli, sağlam əməkdaşlığa, faydalı dialoqa xidmət edir və gələcəkdə ölkədə siyasi mühitin daha da sağlamlaşacağına inam yaradır”, deyir Tahir Rzayev bildirib.

İnam Hacıyev

Qalib Azərbaycanın iqtisadi gücü

Prezident İlham Əliyev: "Dağılmış şəhər və kəndləri tezliklə bərpa edək və bütün dünyaya bir daha göstərək ki, biz böyük xalqıq"

lər üçün ona görə ki, bu yük gələcək nəsillərin üzərinə düşməyəcək. Bir neçə il bundan əvvəl mənim göstərişimlə aparılan islahatlar nəticəsində bu ilin sonuna biz xarici borcumuzun ümumi daxili məhsuldakı payını 10 faizə qədər endirəcəyik. Əgər valyuta ehtiyatlarımızı götürsək, bizim valyuta ehtiyatlarımız xarici borcdan 8 dəfə çoxdur. Yəni, ancaq nadir ölkələr bu göstəricilərlə fəxr edə bilər."

"BÜTÜN MƏQSƏDLƏRƏ ÇATMAQ ÜÇÜN BİZƏ MÜTLƏQ GÜCLÜ İQTİSADİYYAT BUNDAN SONRA DA LAZIM OLACAQ"

Azərbaycanda uğurla həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar milli iqtisadiyyatın davamlı inkişafını, müasir sosial-iqtisadi infrastruktur quruculuğu proseslərinin sürətlənməsini, insan kapitalının davamlı inkişafını təmin edir. Uğurlu inkişaf strategiyası nəticəsində Azərbaycan dünyaya miqyasında sabit və dayanıqlı iqtisadiyyatı, eləcə də böyük maliyyə resursları olan, global enerji təhlükəsizliyinin təminatında strateji rol oynayan dövlətə çevrilmişdir. 44 günlük Vətən müharibəsində Zəfər çalmış Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərində tarixi dönüş dövrü başlanılıb. Azərbaycan Ordusu tərəfindən torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi və ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpası xalqımızın çoxəsrlik tarixində misilsiz nailiyyətdir." - deyərək Prezident bildirdi. Xalqımız Ordumuzla tam birləşdi. Ona görə biz hamımız deyirik ki, bu, ümumxalq Qələbəsidir. Çünki xalq-iqtidar bir yumruq kimi birləşdi və cəmi 44 gün ərzində biz istədiyimizə nail olduq, tarixi ədaləti bərpa etdik, düşməni torpaqlarımızdan qovduq. 8 noyabr 2020-ci il hamımızın yaddaşında əbədi qalacaq, o cümlədən mənim. O vaxt Ulu Öndərin məzarını ziyarət etdim, ondan sonra şəhidlərin qəbrini ziyarət etdim. Şəhidlər Xiyabanında Azərbaycan xalqına Şuşa müjdəsini verdim. Ulu Öndərin məzarı önündə özümə dedim ki, bu vəsiyyət də, bu sonuncu vəsiyyət də yerinə yetirildi".

Ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi 30 illik dövr ərzində Azərbaycan dövlətinin daha da güclənməsi üçün aparılan uğurlu islahatların və uzaqgörən xarici siyasətin məntiqi nəticəsidir. Əldə olunmuş nailiyyətlər son illərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı hədəflərə hesablanmış islahatların nəticəsidir.

"BİZ MÜZƏFFƏR XALQIQ, QALIB DÖVLƏTİK VƏ BU, ƏBƏDİ OLACAQ!"

İşğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdış məqsədinin reallaşdırılması üçün əhalinin dayanıqlı məskunlaşmasının təmin olunması əsas məsələlərdəndir. Bütün bölgə qabaqcıl standartlara uyğun sosial-iqtisadi və mədəni infrastrukturla tam təmin ediləcək. Kommunal xidmətlər şəbəkəsi, sosial xidmət infrastrukturunu və s. yaradılacaq. Görüləcək işlər əhalinin təhlükəsiz, ləyaqətli və dayanıqlı əsasda planlaşdırılan məskunlaşmasına nail olmaq məqsədinə xidmət edir.

"Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru öz hesabımıza yenidən qurmaq və bütün məqsədlərə çatmaq üçün bizə mütləq güclü iqtisadiyyat bundan sonra da lazımdır" - deyən dövlət başçısı bildirdi ki, o ölkələr ki, iqtisadi cəhətdən digər ölkələrdən, yaxud da ki, beynəlxalq maliyyə qurumlarından asılıdır, o ölkələr faktiki olaraq müstəqil siyasət aparmaqda çətinlik çəkirler:

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin düşünülmüş siyasəti, möhkəm siyasi iradəsi və xalq-dövlət birliyi ölkəmizi dünyanın inkişaf etmiş ölkələri sırasında nüfuzu, çəkisi olan dövlətə çevirib. Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qorunub-saxlanılan müstəqilliyimizin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə daha da möhkəmləndirilir, onun əbədiliyi təmin edilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2003-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsindən ötən 19 il ərzində görülən işlər bunu deməyə əsas verir.

"On il ərzində, Heydər Əliyevin siyasəti Azərbaycanı çox güclü bir təməl qoyubdur. Bu təməlin üzərində gözəl binanın inşa edilməsi asan görünə bilər. Amma eyni zamanda, həyat yerində durmur. Yeni tələblər çıxır, qarşımıza yeni vəzifələr çıxır", - deyərək Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 19 il əvvəl Prezident seçildikdən sonra bildirmişdir. 2003-cü ildən bu günə qədər Azərbaycan sürətli inkişaf dövrünü yaşayır və Ümummilli Lider Heydər Əliyev siyasəti davam etdirilir. Dövlət başçısı İlham Əliyev bütün bu illər ərzində, Ulu Öndər Heydər Əliyevin demokratik-hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğuna yönəldilmiş müstəqillik siyasətini qətiyyətlə həyata keçirib.

Noyabrın 21-də Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev çıxışında bildirdiyi kimi, "Azərbaycan xalqı 2003-cü ildə bir daha müdriklik göstərərək, məhz Ulu Öndərin şəxsiyyətinə olan hörməti ifadə edərək Heydər Əliyev siyasətinə səs verdi. Mən 2003-cü ildə xalqa söz vermişdim ki, bu yoldan dönməyəcəyəm. Son 19 ilin hadisələri onu göstərir ki, belə də oldu, Ulu Öndərin bütün tapşırıqları, bütün tövsiyələri yerinə yetirildi. O, öz siyasi vəsiyyətində demişdir ki, bir çox işlər görüldü, ancaq görə bilmədiyimiz işləri mənim davamçıları görmək, belə də oldu. Biz onun siyasi xəttini davam və inkişaf etdirərək güclü Azərbaycan dövləti qurduq ki, sözün əsl mənasında, hər bir azərbaycanlı bu dövlətlə, doğma dövlətimizlə fəxr edir".

"İLİN SONUNA QƏDƏR GÖZLƏNİLƏN PROQNOZ ONU DEYİR Kİ, İQTİSADİYYATIMIZ 130 MİLYARD MANATA ÇATACAQ"

Bu gün tam cəsarətlə demək olar ki, ölkəmizdə aparılan müstəqil dövlət quruculuğu prosesində iqtisadi islahatların və inkişafın Azərbaycan modeli yaranıb. Bu model əsasında uğurla həyata keçirilən və yeni çarlarla zənginləşdirilən sosial-iqtisadi siyasətin nəticələri Azərbaycanın həm də beynəlxalq imicinin və dövlət müstəqilliyinin daha da möhkəmləndirilməsinə gətirib çıxarıb. Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən və praqmatik xarici siyasət strategiyasının qanunauyğun nəticəsi kimi, Azərbaycan regionun ən güclü və nüfuzlu dövlətinə çevrilib.

Prezident İlham Əliyevin dərin düşünmüş daxili islahatları və ölçülüb-biçilmiş siyasəti sayəsində hazırda Azərbaycan dinamik inkişaf edən ölkədir. "Biz iqtisadi islahatları dərinləşdirdik və son 19 ildə bu sahədə görülən işlər göz qabağındadır. Təkcə onu demək kifayətdir ki, 2003-cü ildən bu günə qədər bizim iqtisadiyyatımız 3 dəfədən çox artmışdır. Bu il iqtisadiyyatımız rekord həddə çatacaq. İlin sonuna qədər görülən proqnoz onu deyir ki, iqtisadiyyatımız 130 milyard manata çatacaq. Bu, rekord göstəricidir" - deyərək Prezident bildirdi.

Azərbaycan dövləti iqtisadi gücünü, qüdrətini daha da artırmaqla yeni hədəfləri gerçəkləşdirmək əzmindədir. Azərbaycan beynəlxalq və regional əməkdaşlığa sanballı töhfələr verir, ölkəmizin təşəbbüsü və iştirakı ilə global layihələr uğurla icra edilir. Artan iqtisadi güc və beynəlxalq nüfuz Azərbaycanı Cənubi Qafqazın və ətraf regionların iqtisadiyyatlarının menzərəsinə dəyişdirməyə qadir olan iri layihələrin təşəbbüskarı kimi çıxış etmək imkanı yaratmışdır. Dövlət başçısı Azərbaycanın uğurlu iqtisadi-maliyyə siyasətimiz nəticəsində xarici dövlət borcununun əhəmiyyətli dərəcədə aşağı sala bildiyini və bunun da həm bu gün üçün, həm gələcək nəsillər üçün böyük üstünlük təşkil etdiyini bildirdi: "Bu gün ona görə ki, bizim kredit reytingimiz yaxşılaşır. Gələcək nəsillər üçün ona görə ki, bu yük gələcək nəsillərin üzərinə düşməyəcək. Bir neçə il bundan əvvəl mənim göstərişimlə aparılan islahatlar nəticəsində bu ilin sonuna biz xarici borcumuzun ümumi daxili məhsuldakı payını 10 faizə qədər endirəcəyik. Əgər valyuta ehtiyatlarımızı götürsək, bizim valyuta ehtiyatlarımız xarici borcdan 8 dəfə çoxdur. Yəni, ancaq nadir ölkələr bu göstəricilərlə fəxr edə bilər."

Zümrüd BAYRAMOVA

Gəlir sağlamlıq vəziyyətini təyin edən ən vacib amillərdən biridir. Dünya Bankının hesabatlarına görə, dünya əhalisinin beşdə biri beynəlxalq yoxsulluq həddinin altında yaşayır. Uşaqlar isə cəmiyyətdə yoxsulluğun təsirinə məruz qalan ən həssas qrupdur. Yoxsulluq zamanı ən çox əziyyət çəkən həmin ailənin ən gənc üzvləri, yaşamaq, inkişaf etmək və böyümək hüquqlarına malik olanlardır. Bu gün inkişaf etməkdə olan ölkələrdə hər 10 uşaqdan 4-ü ifrat yoxsulluq şəraitində doğulur.

Yeni yoxsulluq artdıqca evdə paylaşılan yeməklər azalır, kasıblıq ən çox anaları və balaca körpələri köməksiz qoyur. UNICEF-in məlumatına görə, yoxsulluq uşaqların həm bədənlerini, həm də zehni məhv edir və nəticədə yoxsulluq sonrakı nəsillərə ötürülür.

2018-ci ildə aparılan iqtisadi araşdırmalara görə, Azərbaycanda əhalinin ən çox artımı 50-60-cı illərdə qeydə alınıb. Bu onillikdə əhali 40 faizə qədər artıb. Bu, o deməkdir ki, əhalinin orta hesabla ildə artımı 4 faiz təşkil edib. Ancaq artım 2000-ci ildən

necə təsir edir?

Varlı və kasıb uşaqların fərqləri

quqlarını müdafiə etməkdə uğurlu deyillər. Dünyada aparılan araşdırmalar göstərir ki, uşaq sahibi olmağın bir çox mənfi tərəfləri var. Belə ki, büdcəyə xeyli yük

Azərbaycanda çoxuşaqlılıq dəb olub?

2007-ci ilə qədər cəmi 0,7 faiz təşkil edib. Təbii artımın tempi təxminən 6 dəfə aşağı düşüb. Araşdırma nəticəsində o da ortaya çıxıb ki, doğumun aşağı düşməsi indi olmasa da qarşıdakı 15-20 ildə ölkənin insan potensialının azalması baxımında n

20 il öncə olan qadınlar çoxuşaqlı analar kateqoriyasına daxil edilirdisə, indi 4-5 uşaq doğanlar bu statusun qeyri-rəsmi daşıyıcısıdır. Əgər 80-ci illərdə nəsilvermə qabiliyyətinə malik qadınlar 35-40, bəzən hətta 50 yaşında da dünyaya uşaq gətirirdisə, indi 35 yaş ötən qadınlar

böyük problemlər yarada bilər.

Yoxsulluq uşaqların həm bioloji, həm də psixi potensialına mənfi təsir göstərir. Vaşinqton Universitetinin tədqiqatçıların yeni araşdırması nəticəsində məlum olub ki, pis şəraitdə yaşayan uşaqların beyin strukturunda baş verən dəyişikliklər birbaşa yoxsulluqla bağlıdır. Beyin strukturunda baş verən bu dəyişikliklər uşaqlarda depressiya riskini artırır.

Ailənin varlı və ya kasıb olmasının uşağa təsiri var. Tədqiqatlar bunun onların şəxsiyyətlərinə necə təsir etdiyini göstərir. Uşağın şəxsiyyəti ailə ilə formalaşır. Bəs, ailənin iqtisadi vəziyyəti uşaqlara

Amerikalı sosioloq Annette Lareau 2003-cü ildə bu barədə araşdırma edib. Araşdırmaya görə, zəngin ailələr uşaqlarının asudə vaxtları ilə daha çox maraqlanırlar, onları bir fəaliyyətdən digərinə keçirirlər. Amma kasıb ailələr övladları ilə bu sahədə dialoq qurmayıblar. Onlara uşaqların heç bir marağı, hissləri, müəllimləri və ya dostları ilə ünsiyyəti o qədər də maraqlı olmur.

Lareau'nun sözlərinə görə, ümumiyyətlə, kasıb ailələrin uşaqları özlərini daha yaxşı aparır, daha az şikayət edir, vaxtlarını səmərəli keçirmək üçün daha yaradıcı hərəkət edirlər. Lakin onlar öz hü-

düşür, uşaq iş qadınlarına mane olur və s.

Bütün bu neqativlər təəssüf ki, bugünkü insanların hissləridir. Orta səviyyəli Amerika ailəsi 18 yaşına qədər hər uşağa təxminən 245,340 dollar xərcləyir. Böyük Britaniyada uşaq böyütmək xərcləri 2003-cü illə müqayisədə 63% artıb.

Bizim əksəriyyətimiz "Əyninə şalvar ala bilmir, evlənir", "Pul qazana bilmir, amma xanımı bütün günü hamilədir" deyər düşüncələrlə gəzirik. Buna görə insanları qınayırıq ki, kasıbdırsa, çox uşaq sahibi olmasın. Bəs, insanlar niyə belə qeyri-sağlam şəraitdə, imkansızlıqda bu qədər uşaq dünyaya gətirirlər?

Bir məqalədə bunlar qeyd olunub:

"Müharibədə və yoxsulluqda olan insanlar niyə sevilirlər? Qadınlar niyə hamilə qalırlar?"

Xüsusilə müharibələrdə, böyük depressiyalarda uşaqların sayı artır.

Vətənimdə, torpağında gedən müharibələrdən qaçıb başqa ölkə-

lərə qaçqın düşmüş insanlara diqqət yetirin. Hamısının övladları ya başlayan müharibələrlə eyni vaxtda doğulub, ya da o vaxt qadınlar hamilə olublar.

İnsanlar çətin şəraitdə siüurlu şəkildə uşaq sahibi olurlar?

Dünyanın ədalətsiz şərtlərində bəzi insanlar yemək, içməyə su, xəstələndə dərman, sığınacaq, geyinməyə paltar tapa bilmədiklərində, demək olar ki, hamısının bu şərtlərə məhəl qoymayaraq uşaq sahibi olduğunu görürük. Onlara hirsələnirik, əsəbiləşirik və sorğusual edirik; "O uşağa necə baxa-

caşsan? Niyə doğdun?"

Şüuraltı kodlarımız insanlara "yaşamaq və gələcək nəsil yaratmaq üçün çoxalmaq" göstərişini verir. İnsanlar bunu instinktiv şəkildə, xüsusən də çətin şəraitdə edirlər. Günümüzdə kasıb insanların uşaq sahibi olma ehtimalı varlı insanlara nisbətən daha çoxdur.

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb. Cərrah, mama-ginekoloq Ləman Əliyeva: "Bu barədə hər cürə pasiyentə rast gəlmək olur. Bir uşaq doğub daha sonra övlad sahibi olmaq istəməyənlər də var.

Amma 3-cü dəfə doğum edən pasiyentlərlə daha çox rastlaşırım. Sanki indi çoxuşaqlılığa daha çox önəm verirlər. Sanki əvvəl bir dövr var idi ki, ailələr tək övlada üstünlük verirdi. İndi isə sanki keçmiş dövrə qayıtmışıq. Yeni, bir çox ailə çox uşaq həvəsindədir".

4 il bundan öncənin statistikasına görə, ölkədə 1 milyon 832 mindən çox ailə mövcud olub. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə isə son 20 ildə Azərbaycanda çoxuşaqlı analar qeydə alınmayıb.

20 il öncə

çeyri-rəsmi daşıyıcısıdır.

indisi 35 yaş ötən qadınlar

bundan imtina edir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında əhalinin nəsilvermə əmsalının aşağı düşdüyü göstərilib. Hazırda nəsilvermə qabiliyyətinə malik qadınların hər birinə 2 uşaq düşür.

2020-ci ildə isə Azərbaycanda 5 və daha çox uşaq ailələrinin sayı 3 minə, 4 uşaq ailələrinin sayı 125 minə yaxın olub. 1 uşaq ailələrinin sayı 400 min, 2 uşaq ailələrinin sayı 53 min, 3 uşaq ailələrinin sayı isə 260 min civarındadır. Statistika görə, 3 və daha çox uşaq ailələrinin sayı getdikcə azalır, 1-2 uşaq ailələrinin sayı isə artır".

Ayşən Vəli

Bakı İrəvanı öz evində məğlub etdi

Paytaxt İrəvanda KTMT-nin genişmiqyaslı tədbirləri keçirilir və qurumun baş katibinin iştirakı tədbiri diqqət mərkəzində saxlayan əsas məqamlardandır. Eyni zamanda Rusiya prezidenti Vladimir Putinin də tədbirdə iştirakı müəyyən məqamlardan xəbər verir və rəsmi Moskvanın KTMT-ni hələ də ayaqda saxlamaq niyyətini ortaya qoyur. Məsələn burasındadır ki, kimlərin iştirak etməsindən, tədbirin harada keçirilməsindən asılı olmayaraq, Ermənistan bu dəfə də sözügedən təşkilatı özünün təcavüzkar siyasətinin girovuna çevirə bilmədi və bu da Bakının İrəvanı məğlub etməsi, həm də öz evində məğlub etməsi deməkdir.

Xatırladığımız kimi, hələ 2020-ci ildə KTMT üzvlərini, ələlxüsus da Rusiyanı Azərbaycanla müharibəyə cəlb edə bilməyən Ermənistan həmin üzvləri guya öz öhdəliklərini yerinə yetirməməkdə ittiham edirdi. Rəsmi İrəvan bir qədər də irəli gedərək hətta Moskvanı KTMT-dən çıxmaqla hədələməyə də başlamışdı. Ümumiyyətlə, Ermənistanın özünün təcavüzkar siyasətinə çoxlarını alət etmək niyyətində olduğu heç kim üçün sirr deyil. Azərbaycanı guya ki, Ermənistan ərazilərini zəbt edən ölkə kimi qələmə verməyə çalışan İrəvan hələ də KTMT üzvlərini ölkəmizə qarşı müharibəyə səsləyir və bunun üçün əldən-ayaqdan gedir, amma paytaxt İrəvanda sözügedən təşkilatın genişmiqyaslı tədbirləri təsdiq etdi ki, bu dəfə də ermənilərin dişi daşa deydi, arzularına da çata bilmədilər. Bir sözlə, Azərbaycana qarşı KTMT-nin Ermənistanın istədiyi mövqedə olmaması təsdiq etdi ki, bu dəfə Bakı İrəvanı öz evində məğlub etdi.

tə-rəf qalması, indi KTMT-ni ayaqda saxlamaq üçün çalışan Rusiyaya da bəllidir və rusların bunu İrəvana başışlayacağı mümkün süzüdür. Yəni, rəsmi İrəvan öz ikiüzlü siyasəti sayəsində KTMT-yə üzv olan bütün ölkələr arasında zərə qədər nüfuzla sahib deyil ki, müdafiə də olunsun. Amma bütün bunların fonunda Azərbaycan, başda Rusiya olmaqla, KTMT-yə üzv olan bütün ölkələr üçün həm etibarlı tərəfdaşdır, həm də haqlı tərəf və bunu ermənilər öz ölkələrində də gördülər. Gördülər və əmin oldular ki, Azərbaycan Ermənistanı təkə döyüş meydanında, eləcə də hansısa ölkədəki beynəlxalq platformalarda deyil, hətta öz evində belə məğlub etdi.

Ermənistanın Qərblə Rusiya arasında oynadığı ikibaşlı oyun elə bir həddə çatıb ki, bunu ruslar, xüsusən də Vladimir Putin həzm edəcək deyil. Bu mənada Rusiyanın hansısa yardımına Ermənistanın bel bağlaması həddindən artıq gülünc görünür. Yaxud, İrəvanın istəyi, arzusu ilə Moskvanın Azərbaycan əleyhinə mövqə sərgiləməsi belə mümkün deyil. Əksinə, Rusiyanın bundan sonra Ermənistan əleyhinə hansısa gedişlər edəcəyi inandırıcıdır. Bütövlükdə KTMT-nin məhz İrəvana qarşı mövqə tutacağı göz önündədir. Bu baxımdan cəsarətlə deyə bilərik ki, rəsmi İrəvan nə qədər səy göstərsə də, nə qədər hiyləyə əl atsa da öz evində belə Bakıya məğlub oldu. Təsədüfi deyil ki, Ermənistan ictimaiyyətində bu məqam kifayət qədər böyük rezonans doğurub və bunu erməni politoloqların fikirlərindən də aydın şəkildə duymaq olur.

İndi təkə Rusiya deyil, bütövlükdə KTMT-yə üzv ölkələr kimin dost, etibarlı tərəfdaş, kimin də düşmən, ən azından etibarsız bir ölkə olduğunu yaxşı bilirlər. Xüsusən də Ukrayna ilə müharibəsi fonunda bu zamana qədər Rusiyanın Qərblə geosiyasi qarşılıqlı Moskva üçün bir dərs oldu və etibarsız bir ölkə kimi Ermənistanın bu geosiyasi qarşılıqlımda ikiüzlülüüyü rusların yadından çıxan deyil. Həm də KTMT-nin mövcudluğunu siyasi təsəlli hesab edən Rusiya və həmin təşkilata üzv ölkələr Qərblə qarşı-qarşıya gəldikləri bu ağır durumda özlərinə ikiüzlü Ermənistanı deyil, etibarlı tərəfdaş olan Azərbaycanı yaxın hesab edirlər və bu da İrəvanda keçirilən KTMT-nin genişmiqyaslı tədbirləri zamanı özünü açıq-aydın şəkildə göstərdi. Beləliklə də, Nikol Paşinyan Bakıya qarşı son şansını da itirdi və məğlubiyətini öz gözləri ilə gördü, bədbin şəkildə də seyr etdi. Ələlxüsus onu seyr etdi ki, Ermənistan KTMT-dən istədiyini növbəti dəfə də ala bilmədi. Çünki, "Sərhəd məsələsində Ermənistanın hərbi dəstəyini verilməsi", eləcə də "Azərbaycanın "hücumuna" siyasi qiymət verilməsi" olmaqla, İrəvanın gündəliyə daxil etdiyi iki məsələdən savayı qalan digər məsələlərin hamısı qəbul olundu. Məhz elə bu fakt özü Bakının İrəvanı öz evində məğlub etməsi deməkdir.

Ümumiyyətlə, son zamanlar Ermənistan nə Rusiya, nə də KTMT-yə üzv olan hansısa ölkə ilə bir müstəvidə özünü hiss etməyib. Daim gizli və aşkar şəkildə Qərbe meyillli olduğu üzə çıxıb. Bu baxımdan İrəvanın KTMT-ni öz öhdəliklərindən boyun qaçıрмаqda günahlandırılmasının qarşılığında Moskva da Ermənistanı daha böyük irad edir və Qərblə aparıldığı siyasi sövdələşmələrə görə hətta təşkilata üzv ölkələr belə Ermənistanı qarşı görünür və bu da tam başadüşülən, anlaşılmalıdır. Əvvəla ona görə ki, bütün problemlərini Rusiyanın, eləcə də KTMT-yə üzv ölkələrin resursları və dəstəyi hesabına həll etməyə çalışan Ermənistanın bir sıra taleyüklü məsələlərlə bağlı Qərbe yön alması, üz tutması onların heç biri üçün qəbul edilən deyil. Digər tərəfdən də, Ermənistanın regional və beynəlxalq təşkilatlarda qətnamələrin qəbul edilməsi zamanı Moskvanın əleyhinə səs verməsi və yaxud da bi-

Tədbirin gedişi zamanı erməni baş nazir Nikol Paşinyanın üzündən də görünürdü ki, o narazıdır. Hətta o bunu açıq şəkildə də dedi, çünki bilir ki, bu, Ermənistan üçün itirilən fürsət idi və onlar üçün bir də rast gəlinməyəcək bu şəraitdə də Azərbaycan qalib oldu və Ermənistanı elə İrəvanda məğlub etdi. Erməni baş naziri yandıran ən ağır məqam o idi ki, KTMT-yə sədrliyi dövründə Ermənistan Azərbaycana qarşı sədrlik etdiyi son iclasda da nəticə əldə edə bilmədi və uduzdu. Elə bu baxımdan da KTMT-də Paşinyanın Azərbaycana qarşı əlindəki son şansdan istifadə edə bilməməsi haqlı olaraq, Bakının İrəvanı öz evində məğlub etməsi kimi qiymətləndirilir.

İnam Hacıyev

Azərbaycan musiqi sənətində qeyri-adi səs sahibi olan bir qadın ifaçısının illərdən, qərinələrdən boylanan nəğmələri eşidilir. Bu səs sahibinin kim olması bəlkə də çoxlarına müəmmaldır. Müasir dövrümüzdə zövqsüz və istedadsız "ifaçı"ların meydan oxuduğu bir zamanda insan ruhunu sakitləşdirə biləcək səslərə böyük ehtiyac vardır. Bu səslər yaşanılan zamanın əks-sədası, sorağıdır. Səsinin cazibəsi ilə dünyanı gəzən, irqindən-dinindən asılı olmadan geniş coğrafi məkanda nüfuz qazanan Azərbaycan xanəndələri, zamanın ölçülməyən məsafəsində əbədi yaşamaq hüququ qazanıblar.

Zərif təbessümü, geniş səs diapazonu, səsinin möcüzəsi, xırdalıqları, səhnə görkəmi və mədəniyyəti ilə musiqi aləmində yurd-yuva salan Rəhilə Hacıyeva - Cəfərova. Nə yaxşı ki, bu ismin tərcümeyi-halı yazılmış salnamələrdə, yaradıcılıq yolunda daha parlaq, obrazlı görünür. Müasir dünyamızın qaynar bir dövründə klassik sənətə yaranan tələbat, mənəvi aclıq, ehtiyac hər zövqlü dinləyicini böyük sənət məktəbi keçmiş Rəhilə xanım kimi musiqiçilərlə təmasda olmağa, onların ruhi dünyasına qovuşmağa vadar edir. İllərdən, qərinələrdən boylanan bu səsin ahəngində nisgil, qəm-kədər, sevinc duyulur. Rəhilə xanım kimdir? Sənət, tale yolu haradan başlanır? Azərbaycan musiqi sənətində uğurlu illərini yaşayan Rəhilə xanım muğam dünyasına sənətdə səs, avaz, istedad, gözəllik kimi meyarlara xüsusi diqqət yetirildiyi zamanda qovuşmuşdur. Rəhilə xanımın səsindeki avaz Tanrı vergisi idi desək, fikrimizdə yanlışdır. Amma ondakı bu istedadın formalaşması, üzə çıxarılması, ailəsinə musiqi sənətinə olan vurğunluqdan irəli gəlmişdir. Onun babasının gözəl səsi olmuş, Azərbaycan muğamlarının məhərrəti ifası səs imkanlarından irəli gəlmişdir. Qeyri bir peşənin sahibi olsa da, ömrünün sonuna qədər musiqi aləmində yaşamış, ona sevgisi tükənməmişdir. Onun atası dövrünün sayılıb-seçilən ziyalılarından olmuşdur. Azərbaycanında fəaliyyət göstərən maşınqayırma zavodlarının baş direktoru işləmiş və xeyriyyəçi kimi öz işçilərinin ailə-məişət problemlərini qayğısına qalmışdır. Onu da deyim ki, Azərbaycanın ilk neftçilərindən biri olmuş, layihələri ilə Amerika kimi bir dövlətdə şöhrətlənmişdir. Qızı Gülarə xanım deyir ki, ziyalı ailəsində dünyaya gələn Rəhilə xanım ailədə 3 bacı, 3 qardaş olmuşlar. Bacısı Sona xanım musiqi nəzəriyyəçisi olaraq, uzun illər Aşef Zeynallı adına Musiqi Kollecinə dərs demiş Gülyaz və Gülyanaq Məmmədovalar, Alim Qasımov, Zeynəb Behbutova, Aygün Bayramova və onlarla belə ifaçılar ondan dərs almışlar. Ailənin digər üzvləri də musiqi sənətinə bağlı olmuş və hər biri ayrı-ayrılıqda orta ixtisas musiqi təhsilinə yiyələnmişlər. Sənətə olan sevgi hissənin nəticəsi olaraq o, muğam ifaçısı Zülfü Adıgözəlovun, Seyid Şuşinskiyə tələbəsi olmuşdur. O, Aşef Zeynallı adına Musiqi Kollecinə muğam sinfində əla qiymətlərlə oxumuş, 1966-cı ildə buranı əla qiymətlərlə bitirərək, Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında solist olaraq işə dəvət olunmuşdur. 40 ilə yaxın sənətlə məşğul olan sənətkar, tələbə olduğu zaman Ramiz Hacıyev, Cənəli Əkbərov, Rəziyə Şirinova, Elmira Rəhimova ilə bir sinifdə dərs almışdır.

SİRLİ-SORAQLI MUSIQI DÜNYAMIZIN XANƏNDƏSİ

Xanəndə Seyid Şuşinski öz tələbəsi haqqında çox böyük məhəbbətlə söz açmış və bildirmişdir ki, geniş səs imkanlarına malik olan Rəhilə xanım gələcəkdə gözəl xanəndə olacaq. Rəhilə xanım bir müddət filarmoniyada çalışdıqdan sonra Azərbaycan Konsert Birliyində fəaliyyətini davam etdirmişdir. Gülarə xanım deyir ki, anası Filarmoniyada, eləcə də, "Azkonsert"də çalışdığı zaman

Susmuş nəğmələr: Rəhilə Hacıyeva-Cəfərova

Azərbaycan muğamlarını, xalq musiqisini məhərrətlə ifa etmiş, klassik nümunələrə də ifasında yer ayırmışdır. Səsinin gücü bu gənc xanəndəni tez bir zamanda şöhrətləndirir. Rəhilə xanım qadın ifası üçün zəruri olan və ifası məqbul sayılan bütün Azərbaycan muğamlarını xırdalıqları ilə tamaşaçılara təqdim edirdi. Mütəmadi olaraq Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında təşkil olunan muğam gecələrində, klassik musiqi axşamlarında Rəhilə Hacıyeva-Cəfərova xalq artistləri Teymur Mustafayev, Sara Qədimova, Şövkət Ələkbərova, Elmira Rəhimova, Rəziyə Şirinova kimi sənətkarlarla səhnəni bölüşmüşdür. Filarmoniyadakı mütəmadi çıxışları həm tamaşaçılar, həm də həmkarları tərəfindən maraqla qarşılanırdı. Hətta konsert proqramından sonra onun avazının seyrinə düşmüş sənətkarlar Rəhilə xanımın gül-çiçəyə qərq eder, onun qarşısında baş əyərdilər. Deyilənə görə, hətta məhrum sənətkar İslam Rzayev onun ifasından o dərəcədə vəcdə gəlib ki, səhnəyə çıxaraq, Rəhilə xanımın boğazından öpərək, onun bu səsi qarşısında öz məhəbbəti təsdiqlənmişdir.

"QATAR" MUĞAMININ KRALİÇASI

Sənətdə səsi ilə xoşbəxtliyə qovuşan Rəhilə xanımın xalq artisti Həqiqət Rzayeva səs imkanlarını nəzərə alıb, ona Opera və Balet Teatrında işləməyi məsləhət görsə də, nədənsə, xanəndə yaradıcısı ola biləcək gözəl obrazları sənət qalereyasına həkk etməmişdir. Rəhilə xanım "Qatar" muğamının məhərrəti ifası idi. Azərbaycan rayonlarında zəhmətkeşlərlə, ziyalılarla, eləcə də, həbsxanada olan məhbuslarla tez-tez görüşə geder və tamaşaçılar ondan məhz "Qatar" muğamını ifa etməyi xahiş edirdilər. Rəhilə xanımın "Qatar" muğamının kraliçası adlandırıldı. Bəzi hallarda isə onu el arasında "Qatar xanım" deyərək çağırırdılar. "Qatar"ı elə məhərrətlə, yanğı ilə ifa etmişdir ki, ona öz möhrünü əbədi vurmuşdur. Rəhilə xanım geyim və repertuar seçimində böyük zövq sahibi idi. Xanəndəyə konsert proqramlarında çıxışına görə cəmi 8 manat pul verilir. Bu da onun kimi sənətkarın əməyinə olan münasibətin haqsızlığını göstərirdi. Azərbaycan səhnəsində alqışlarla qarşılanan Rəhilə xanım hələ sovet məkanında olduğu zaman dünya ölkələrində maraqlı repertuarla çıxış etmiş, qeyri-millətlərin zövqünü oxşamışdır. Deyilənlərə görə, onun ifasını xarici ölkə tamaşaçıları ayaq üstə alqışlarla qarşılamışlar. Polşada, Türkiyədə, Çexoslovakiyada və digər ölkələrdə çıxış edən sənətkar Azərbaycan musiqisinin layiqli şəkildə tərənnümçüsünə çevrilmişdir. Rəhilə xanım, təəssüflər olsun ki, bütün ömrünü sənətə həsr etsə də,

öz layiqli qiymətini vaxtında ala bilməmişdir.

BÜTÜN MÜŞKÜLLƏRİN AÇARI ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV DÜHASINDADIR

Sənətə məsuliyyətli olduğu kimi həyatda da özünə tələbkərliliyi ilə fərqlənmiş, yaradıcılığında bütün xırdalıqları saf-çürük edərək, tamaşaçılara təqdim etmişdir. Rəhilə xanım gözəllik vurğunu idi. O, özündə sonra bir muzeyin qalmasını arzulayır və çox antik nümunələrə yer verirdi. Rəhilə xanım təkə musiqiçi kimi həyat yolunu davam etdirməmiş, o dünya ictimaiyyətində, eləcə də, Azərbaycanda gedən ictimai-siyasi prosesləri diqqətlə izləyərək, hətta onlara münasibətini belə bildirmişdir. Özünü daim hadisələrin içində hiss edən xanəndənin yaradıcılıq dünyasından da bu, izsiz ötməmişdir. O, yaşadığı dövrdə Azərbaycanda baş verən erməni münafiqəsi zamanı erməni təcavüzkarlığının məqsədini dərinlənəndən anladığından verdiyi müşahidələrdə yalnız ölkə daxilində və xaricində baş verən çəkişmələrin və qalmaqalları sona yətməsində Ulu Öndər Heydər Əliyev kimi bir Liderin hakimiyyətdə olmasını bildirmişdir. O, müşahidələrinin birində belə deyir: "Heydər Əliyev dünyanı xilas edəcək. Tanrı dünyanın taleyini Heydər Əliyevin taleyi ilə bağlayıb. O, bütün dünyaya kömək edəcək. Heydər Əliyev dünya miqyasında əvəzsiz siyasətçidir. Heydər Əliyevi təkə Azərbaycanın yox, bütün bəşəriyyətin taleyi narahat edir". Gülarə xanım deyir ki, o, daim mübarizə aparırdı, xalqın təəssübünü çəkən zabitəli bir xanım olmuşdur: "Moskvanın bir çox rəhbər işçilərinə teleqram vurub, Bakıda tökülən qanın qarşısını almağa çağırmış və onların çirkin siyasətlərini Azərbaycanda faciələrlə nəticələndiyini bildirmişdir. Hərbçilərin 20 Yanvar faciəsindən sonra Azərbaycanda gəzişməsi və hökmranlığını o, heç cür qüruruna sığışdıra bilmirdi. Azərbaycanda gedən hadisələrdən sonra Rəhilə xanım heç cür özünə gələ bilmir, şəxsi taleyi yox, sırf Azərbaycanın taleyi ilə bağlı məsələlər onu narahat edirdi. Azərbaycanda, eləcə də, dünya məkanında keçirilən konqreslər, simpoziumlar onun nəzərindən yayınmırdı. Onların hər birinin tarixini və məqsədini ayrıca bir dəftərə yazır, özünə yaddaş olaraq saxlayırdı. Mütaliəni çox sevdi. Qəzetlərdə gedən son informasiyaları diqqətlə izləyər, Azərbaycanın həyatı, uşaqların gələcəyi onu rahat buraxmazdı. Olduqca həssas qəlbə malik olan Rəhilə xanım 1990-cı il hadisələri zamanı Litvada çıxan "Exo Litva" qəzetinin baş redaktoru Vasili Karpoviç teleqram vuraraq, Qorbaçovu gördüyü işləri heç bir qa-

nunayğun olmadığını göstərmiş, 20 Yanvar hadisəsi zamanı tökülən qanların qarşısını almağı bildirmişdir. Eyni zamanda, İtalyanın Roma şəhərinin din xadimi Panu Pavlo II İvana teleqram göndərərək, yer üzərində sülhün bərqərar olmasını tələb edirdi. Bütün müşküllərin açarının Heydər Əliyevdə olduğunu bildirdi".

DÜNYANI BETHOVENİN, MOTSAERTİN SİMFONİYALARI YOX, AZƏRBAYCAN MUĞAMLARI XİLAS EDƏCƏK

Bəli, dünyanı Bethovenin, Motsartın simfoniyalarının yox, Azərbaycan muğamlarının xilas edəcəyini düşünürdü, Rəhilə xanım. Olduqca həyatsevər bir qadın idi. Rəhilə xanım dünyasını dəyişsə də muğamsevərlərin qəlbindədir. "Əyləncəli proqramlara zəngin olan efirlərimiz"də təəsüf ki, yüksək səs diapozonuna malik xanımın xatirəsi yad edilmir və onun ifasında olan gözəllik musiqi əsərləri səsləndirilmir. Rəhilə xanımın şəccəsi hazırda onun ocağında davam etdirilir. Onun yaşadığı evin divarlarına səsi, səsinin avazı hopmuşdur. Vaxtilə Rəhilə xanımın ailəsində olan musiqiyə vurğunluq, bu gün də nəslin davamçılarının tutduğu mövqedə, seçdiyi peşədə özünü göstərir. Rəhilə xanımın qızı Gülarə xanım muğamı çox sevsə də, vokal sənətinə daha çox üstünlük vermiş və bu istiqamətdə fəaliyyət göstərmişdir. Muğam sənətinə olan vurğunluq ona anasından irsi olaraq keçmişdir. 16 yaşından professional musiqi sənəti ilə məşğul olmağa başlayan Gülarə xanım Tamara Xəlilovadan musiqi dərsləri almışdır. Tanrı tərəfindən ona verilən səs Gülarə xanımın Aşef Zeynallı adına Musiqi Kollecinə gətirib və burada o, Yemilyanov kimi tələbkar müəllimlərdən əla qiymətlər almışdır. Gülarə xanım əla təhsilə üstünlük verdiyindən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) daxil olmuşdur. O cümlədən, vokalist bir müddət Moskvadakı Qnezin adına Musiqi Texnikumunun müəllimindən əla qiymətlər almışdır. Gülarə xanım ali təhsilə üstünlük verdiyindən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) daxil olmuşdur. O cümlədən, vokalist bir müddət Moskvadakı Qnezin adına Musiqi Texnikumunun müəllimindən əla qiymətlər almışdır. Gülarə xanım ali təhsilə üstünlük verdiyindən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) daxil olmuşdur. O cümlədən, vokalist bir müddət Moskvadakı Qnezin adına Musiqi Texnikumunun müəllimindən əla qiymətlər almışdır. Gülarə xanım ali təhsilə üstünlük verdiyindən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) daxil olmuşdur. O cümlədən, vokalist bir müddət Moskvadakı Qnezin adına Musiqi Texnikumunun müəllimindən əla qiymətlər almışdır. Gülarə xanım ali təhsilə üstünlük verdiyindən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) daxil olmuşdur. O cümlədən, vokalist bir müddət Moskvadakı Qnezin adına Musiqi Texnikumunun müəllimindən əla qiymətlər almışdır.

ŞƏCƏRİNİN BALACA FİDANI BÖYÜK YOLUN ASTANASINDA

Çox keçmiş ki, Gülarə xanım Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasına Mahnı və Rəqs Ansamblına dəvət edilirdi. Gülarə xanım Üzeyir Hacıbəylinin "Arşın mal alan" operasından Gülcöhrənin ariyasını, "Koroğlu"dən Nigarın ariyasını, eləcə də, dünya klassikasında Raxmaninovun "Salavi Alyabiyeva" və digər əsərləri çox məhərrətlə ifa etmiş və repertuarında xüsusi yer almışdır. Gülarə xanım italyan, rus, türk mahnılarına xüsusi önəm verir. O, Fikrət Əmirovun, Elza İbrahimoğlunun və başqa bəstəkarların əsərlərini məhərrətlə ifa edir. Eləcə də, xalq mahnılarına repertuarında xüsusi yer ayırır. İndi bu yolu bu nəsilə davam etdirən Asiya Zelixa vardır. O, Rəşid Behbudov adına orta ixtisas musiqi məktəbində fortepiano sinfində dərs alır. Bir çox müsabiqə və yarışlarda birincilik qazanmışdır. Belə istedadlı gənclər, yeniyetmələrə müstəqil dövlətimizdə geniş imkanlar yaradılıb. Müasir dövrümüzdə Azərbaycan musiqisinə böyük diqqət yetirilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan musiqi sənətinə yetirdiyi diqqət və qayğının nəticəsində klassik musiqiçilər dünyada tanınaraq sevilir. Eləcə də, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın xüsusi dəstəyi ilə istedadlı uşaqlara və gənclərə diqqət yetirilir və onlara maddi-mənəvi köməklik göstərilir. Sənətkarların yetişib, formalaşması üçün hər cür şərait yaradılıb. Yetişən nəsil də məhz belə bir böyük məktəbin yaradıcılarından dərs alaraq səhnə mədəniyyəti, yüksək səs diapozonu ilə zövqlü, musiqini duyan və qiymətləndirən sənətsevərlərə musiqi çəngələrini təqdim etməlidirlər.

Zümrüd Bayramova

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi" çərçivəsində hazırlanıb.

Elektron Köşk: məqsədi, mahiyyəti, perspektivləri

Müasir dövrdə qəzetlərin və jurnalların daha operativ şəkildə və daha çox oxucu auditoriyasına çatdırılması üçün bu portal unikal bir imkan yaradır. Hər hansı bir qəzeti, jurnalı köşklərdən tapa bilməyən adam həmin nəşrin pdf variantından çapa verib kağız daşıyıcıda özündə saxlaya bilər.

Bu cəhətdən MEDIA tərəfindən yaradılmış növbəti layihənin çox faydalı və effektiv olduğunu əminliklə

Elçin Bayramlı

Xəbər verildiyi kimi, noyabrın 25-də Medianın İnkişafı Agentliyinin təşkilatçılığı, Media Təhlil Mərkəzinin tərəfdaşlığı ilə "E-köşk" qəzet və jurnalların rəqəmsal yayım platformasının təqdimat mərasimi keçirilib. Mərasimdə yeni portalın mahiyyəti və məqsədi haqda məlumat verilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 31 iyul tarixli 2957 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası"na müvafiq olaraq çap mediası məhsullarının abunə və satışının təşkilinə dəstək göstərilməsi, media sahəsində yeni informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının və innovasiyaların tətbiqi, media subyektlərinin iqtisadi müstəqilliyinin gücləndirilməsi istiqamətində tədbirlərin görülməsi Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin fəaliyyətində əsas götürüldüyü istiqamətlərdəndir.

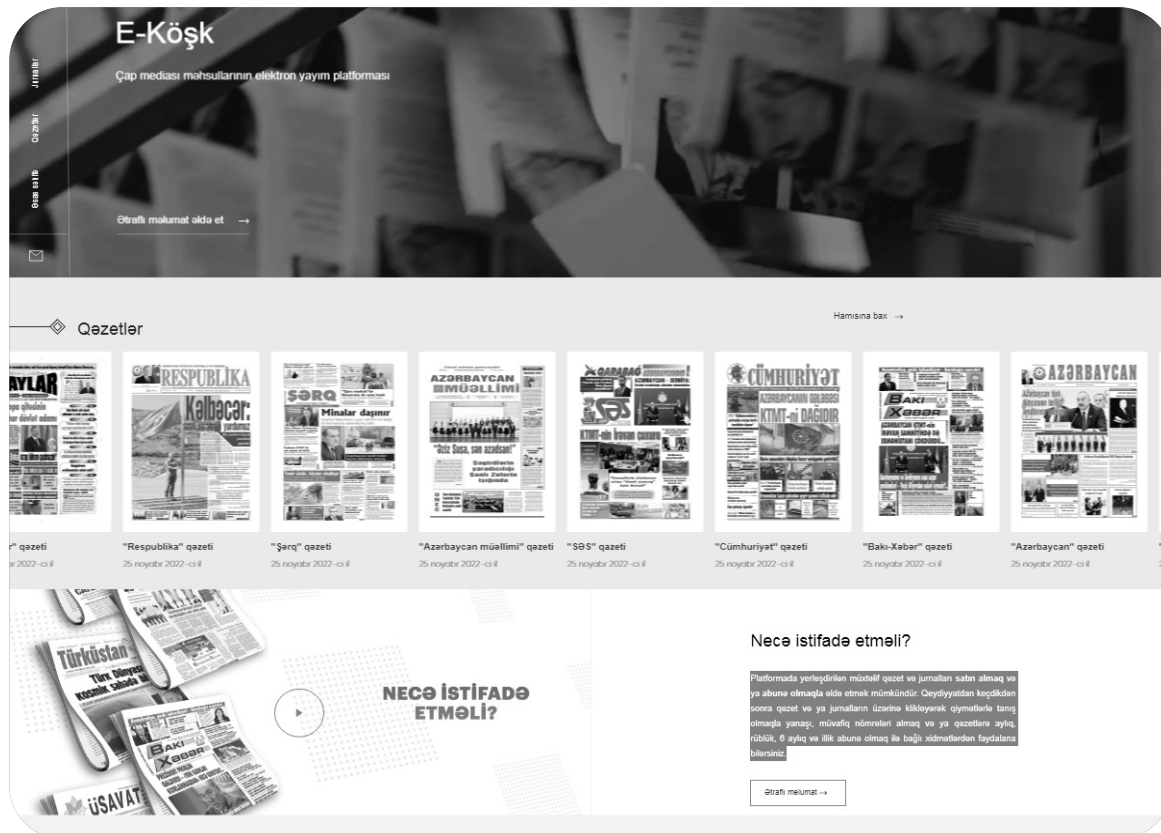
Qabaqcıl texnologiyaların sürətli inkişafı, qlobal informasiya mühitinin modernləşməsi, ənənəvi çap mediasında yeni texnologiyaların tətbiqini və rəqəmsallaşmanı zəruri edir, eyni zamanda müvafiq

sahə üçün uzunmüddətli inkişaf perspektivləri yaradır. Yeni media mühitinin ehtiyaclarının və müşahidə edilən müasir tendensiyaların nəzərə alınaraq hazırlandığı "E-köşk" portalı rəqəmsal çap mediası məhsullarının abunə və satışının təşkil edildiyi platformadır. Platforma ənənəvi çap mediasını hər kəs üçün daha əlçatan edir, oxuculara mütəmadi olaraq yenilənən məlumat bazasından qəzet və jurnalları zaman və məkandan asılı olmayaraq asanlıqla əldə edə bilmək im-

mümkündür. Qeydiyyatdan keçdikdən sonra qəzet və ya jurnalların üzərinə klikləyərək qiymətlərlə tanış olmaqla yanaşı, müvafiq nömrələri almaq və ya qəzetlərə aylıq, rüblük, 6 aylıq və illik abunə olmaq ilə bağlı xidmətlərdən faydalanmaq mümkündür.

E-Köşk-ün yaradılmasında aşağıdakı məqsədlər nəzərdə tutulur;

- Çap mediasının ekoloji və iqtisadi dayanıqlılığını artırmaq
- Cəmiyyətdə oxu verdişləri-

kanı yaradır. "E-köşk" portalı vasitəsi ilə oxucular ölkədə baş verən yeniliklərdən daima xəbərdar olmaqla yanaşı, sərbəst şəkildə rəqəmsallaşdırılmış arxivdən faydalana biləcəklər. Platformada yerləşdirilən müxtəlif qəzet və jurnalları satın almaq və ya abunə olmaqla əldə etmək

ni inkişaf etdirmək -Ənənəvi medianın rəqəmsal mühitə uyğunlaşmasını təşviq etmək -İnformasiya cəmiyyətinə keçid sürətləndirmək. Göründüyü kimi, çap mediasının yeni texnoloji dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılması istiqamətində bütün mümkün imkanlardan istifa-

edilir. Belə bir vahid portal çap mediasını- qəzetləri və jurnalları dünyanın istəhilən nöqtəsindən onlayn rejimdə klassik qəzet stilində nəzərdən keçirmək imkanı verir. Bundan başqa, portalda onların arxivini araşdırmaq, abunə olmaq, konkret nüsxəni sifariş etmək və sair imkanlar var.

la deməyə bilərik. Portalda Azərbaycan mətbuat tarixi inciləri adlı virtula sərqi bölməsi də yaradılıb. Bu baza jurnalistlər üçün də əvəzsiz mənbədir. Üstəlik, tarixi nəşrləri də buradan əldə etmək mümkün olacaq ki, bu da araşdırmaçılar daha rəqəmsal və daha yaxşı bir imkandır.

E-Köşk portalı Azərbaycan media tarixində bir ilkdir, klassik mediaya növbəti bir dəstəkdir. Şübhə yoxdur ki portalın funksiya və imkanları getdikcə daha da genişləndiriləcək, daha böyük auditoriyaya çıxış imkanı yaradılacaq.

"E-köşk" qəzet və jurnalların rəqəmsal yayım platforması həm də vahid elektron arxiv kimi Azərbaycan çap mətbuatının elektron bazası rolunu oynayacaq.

Ümumiyyətlə, klassik mətbuatın belə bir elektron bazasının yaradılması informasiya əsrində onun dayanıqlılığının və texnoloji gələcəyə keçidinin sürətləndirilməsini şərtləndirir. Bu baza jurnalstika fakültələrinin məzunları üçün də qiymətli və rahat elektron bir mənbə rolunu oynayacaq.

Portal çərçivəsində müxtəlif yeniliklərin və layihələrin həyata keçiriləcəyi də anons olunub ki, bu da klassik mediamızın yaşadılması, onun ənənələrinin qorunub saxlanması və elektron dünyaya transformasiyasının daha rahat təşkili üçün vacibdir.

Moped və motosikletlərin yaratdığı təhlükəni necə aradan qaldırmalı?

Statistikaya görə, moped və motosiklet sürücülərinin iştirakı ilə baş verən hər yol-nəqliyyat hadisəsində daha çox gənclər xəsarət alır və dünyasını dəyişir. Mopedlərdən istifadə etməyin əsas üstünlüyü bu nəqliyyat vasitələrinin bəhəli olmaması və çox yığcam olmasıdır. Bu kimi nəqliyyat vasitələri idarə edən sürücülər üçün əsas qaydalarına əməl etməlidirlər.

verir. Moped, motosiklet və velospedlərdən istifadə edən kuryerlər həm öz canlarını, həm də başqalarının həyatını təhlükəyə atırlar. Bu cür hadisələrin son aylarda daha da artması koronavirus pandemiyası ilə bağlıdır. Belə ki, paytaxtda fəaliyyət göstərən restoranların, mağazaların onlayn

Skuter və moped sürücüləri daha çox hansı səhvlərə yol verirlər?

Sürərkən ükanı yalnız bir əli ilə tutulması səmşinlərin daşınması.

detalları uzunluğu və ya eni yarım metrden çox çıxan malların daşınması

dəbilqəsis sürmək və s. Travmatoloqların sözlərinə görə belə qəzalar zamanı eyni təsir gücünü uşaqlar böyüklərdən daha ağır xəsarət alır.

Bəs ölkəmizdə vəziyyət necədir? Paytaxt yollarda sözügedən sürücülər qaydalara nə dərəcədə əməl edirlər?

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb. Paytaxt yollarında motosiklet idarə edənlərin sayının artdığı müşahidə olunur. Məsələn, şəhərin mərkəzi hissələrində oğlan və qızların sözügedən nəqliyyat vasitəsində şəhərdə "var-gəl" etmələri bir növ dəb halı alıb. Motosikletlərdən avtomobil evəzi istifadə edənlər də çoxalıb. Son illər ayrı-ayrı poçt xidmətləri və digər operativ qurumlar da üstünlüyü bu nəqliyyat vasitəsinə verirlər.

Şəhər yerlərində motosiklet sürmək bizim üçün "yenilik" olduğundan küçə

və magistrallarda bir sıra neqativ hallar baş verməkdədir. Belə ki, motosiklet həvəskarlarının nəqliyyat vasitəsinin insanların istirahət etdiyi, gəzişdiyi yerlərdə sürməkdən çəkinməməsi hər an bədbəxt hadisələrə yol açmağa bilər. Magistral yollarda isə digər nəqliyyat vasitələri ilə birgə hərəkətdə olan motosikl sürücüləri bir çox hallarda təhlükəli vəziyyətlərə şərait yaradırlar. Həmin sürücülər nəqliyyat vasitəsinin idarə edərkən yol hərəkəti qaydalarına əməl etməyi unudurlar. Çox vaxt işıqlara, yol nəqliyyat nişanlarına məhəl qoymamaları da nəzərə çarpır. Müşahidə olunan hallardan biri də həmin nəqliyyat vasitələrindən bəzən nömrəsiz istifadə olunmasıdır. Qeyd edək ki, bir çox xarici ölkələrdə motosiklet ən çox istifadə olunan minik vasitəsidir. Koreyada, Çində hətta vəzifəli şəxslər bu nəqliyyat vasitəsilə işə gedib-gəlirlər. İnsanlar bütün məişət problemlərini də kiçik həcmli nəqliyyatda həll etməyə üstünlük verirlər. Yaşadığımız ölkədən fərqli olaraq digər ölkələr həmin sürücülər üçün müəyyən qaydalar tətbiq edilir.

Son bir neçə ayda paytaxt Bakıda kuryerlərin ölümü və ya ağır yaralanması ilə nəticələnən qəzalar baş

satışa keçməsi kuryer xidmətinə tələbatı artırır. Qəzaların baş verməsinin bir çox səbəbləri var.

Ekspertlər deyir ki, yaranmış bu tendensiya ciddi təhlükədir və qarşısı alınmasa nəticələri daha ağır ola bilər.

Baş Dövlət Yol İdarəsinin İctimai Qurumlarla Əlaqə Şöbəsinin baş inspektoru, polis kapitanı Toğrul Nəzirli: "Paytaxt ərazisində kifayət qədər moped idarə edən şəxslər var ki, onlardan bəziləri yol hərəkət qaydalarını kobud şəkildə pozaraq özəri ilə yanaşı digər hərəkət iştirakçıların sağlamlığını da təhlükə altına atırlar. Belə halların yol hərəkəti hadisələrinə baş verməsi səbəb olur. Moped sürücüləri də digər sürücülər kimi yol hərəkət qaydalarına əməl etməlidirlər, əks halda inzibati məsuliyyətə cəlb olunacaqlar. Mopedlərə dövlət qeydiyyat nişanının verilməsi və idarəçilərdən sürücülük vəsiqəsinin tələb olunması məsələsinə gəldikdə isə artıq layihə hazırlanaraq Milli Məclisə təqdim edilib, layihə qəbul edilirsə qanunvericiliklə müvafiq olaraq dəyişikliklər ediləcək və tərifiyimizdən bu istiqamətlərdə nəzarət tədbirləri həyata keçiriləcəkdir".

Havar Şəfiyeva

İstanbulun bu küçəsində ticarət qadağan olunub

İstanbulda terror aktı baş verən İstiqlal küçəsində küçə ticarəti, sər-gilər və tədbirlər qadağan olunub.

SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, təqribən 1400 metr uzunluğa malik sözügedən İstiqlal küçəsində stol, stul, lövhə, səyyar tablolar qoymaq, stend, sər-gi qur-

maq, sosial, mədəni və yaxud tədbirlərin təşkili, kollektiv və yaxud fərdi çıxışlar və s. qadağan olunub.

Bu qərarın səbəbi isə İstiqlal küçəsində təhlükəsizliyi təmin etmək eləcə də piyadaların hərəkətinin sürətləndirilməsini təmin etməkdir.

Aytac Xəlilova

Sürücülər qış mövsümünə keçərkən nələrə diqqət etməlidirlər?

"İlk növbədə hər bir insan bilməlidir ki, avtomobillər bir mexanizmdir. İnsan özünə necə qulluq edirsə, avtomobilə də vaxtılı-vaxtında qulluq göstərməlidir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı deyib.

Nəqliyyat eksperti bildirib ki, avtomobillərə texniki qulluq olmalıdır ki, qış mövsümünə avtomobil normal ola bilsin. Qış mövsümü üçün hazırlıq görərkən ilk növbədə avtomobilin təkərlərindən danışmaq istəyirəm. Qış təkərlərinin olması olduqca vacib bir məsələdir. Ən azından yazın ortalarına qədər bəzi avtomobillər alışıb yanır. Bəs bunun səbəbi nədir? Səbəb ondadır ki, elektrik sistemində dolan su ərp bağlayır və yay mövsümündə də başlayır yağınlar törətməyə. Ona görə hər bir sürücü bunlara mütləq diqqət etməlidir. Şüşə silənlərin vəziyyətinə diqqət etmək lazımdır. İşlək olub olmamasını yoxlamaq lazımdır. Bəzi insanlar var, görürük ki, şüşəsilənləri ümumiyyətlə, maşından açıb evə və yaxud maşının arxasına qoyur. Bu istehsalçı zavod şüşəsiləni maşına əlavə edibse, o zaman bunu açıb maşından sökmək lazım deyil. Onda ehtiva zavod onu maşının arxası üçün yerləşdirirdi. Ona görə də belə məsələlərə diqqət etmək lazımdır. Avtomobilin yağını tez-tez yoxlamaq, anti-frizini vəziyyətini yoxlamaq lazımdır. İşıq sistemini də düzgün tənzimləmək lazımdır".

Ziya Hikmət oğlu

Başağlığı

Yeni Azərbaycan Partiyasının Səbail rayon təşkilatının sədri Muxtar Nağıyev Bakı Dövlət Universitetinin rektoru, professor Elcin Babayevə qarşı Nazim Bababeylinin vəfatından kədər-ləndiyini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

Allah rəhmər eləsin!

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri, Üzeyir Hacıbəyov küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 3600